

SIIPIRIKKO 2/89

Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

Julkaisija: Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

Puheenjohtaja: Juha Mieltinen Patotie 5 D 4 80160 Joensuu puh 821133

Varapuheenjohtaja: Jouko Tiussa Ensonkatu 8 80200 Joensuu puh 35849

Sihteeri: Rauno Nivanaho Sihtalantie 21 B 2 80150 Joensuu puh 123440

Rahastonhoitaja: Olli Virmajoki 82180 Huhtilampi puh koti 79418 työ 201337

Muut hallituksen jäsenet: Mikko Hiltunen Sirni 82220 Niittyalahti puh 871458, Kimmo Koskela Iiksenvaara 80260 Joensuu puh 33397, Jukka Matero Kaislakatu 10 B 15 80130 Joensuu, Rauni Piironen Suvikatu 11 80200 Joensuu puh 32328

Lehden toimituskunta: Harri Kontkanen (vastaava toimittaja), Juhani Hyttinen

Tilausasiat: Lehti ilmestyy 4 kertaa vuodessa. Jaetaan jäsenille jäsenmaksua vastaan. Jäsenmaksun suuruus v. 1989 on 45 mk (opiskelijat, alle 25 v. 33 mk, perhejäsenmaksu 10 mk). Siipirikon tilausmaksu v. 1989 45 mk. Irtonumerot vuosikertaan 1981 asti 4 mk (juhlanumero 15 mk), vuosikerrat 1982- 5 mk + postituskulut. Yhdistyksen tili SYP Joensuu 201620 - 337216/Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y./PL 119 80101 Joensuu.

Kansi Pikkulepinkäinen (Valokuvannut Hannu Eskonen)

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
Pääkirjoitus: Juha Mieltinen	19
Kevätmuutto 1988 Pohjois-Karjalassa: Harri Kontkanen, Markku Halonen ja Jouni Pursiainen	19
Kesähavainnot 1988: Juha Mieltinen	32
Höytiäisen kanavan lintuasema 1988: Juha Mieltinen ja Ari Latja	41
Päiväpetolintujen pesintä Pohjois-Karjalassa 1988: Hannu Lehtoranta	48
Onko nauhurista hyötyä syksyllä: Jouni Pursiainen	54
PKLTY:n toimintakertomus, tase ja tuloslaskelma vuodelta 1988: Juha Mieltinen	60

★ = Valtakunnallisen (Suomen lintutieteellisen yhdistyksen) rariteettikomitean tarkastama ja hyväksymä havainto.
 ☆ = Alueellisen rariteettikomitean tarkastama ja hyväksymä havainto.

PÄÄKIRJOITUS

Siipirikon sivuilla ei ennen ole juuri pääkirjoituksia vilahdellut. Ei ole juuri tarvinnut. Mutta nyt on kootut selittelyt paikallaan.

Ensinnäkin ykkösnúmero oli tavallista kapsempi siitä syystä, että sillä hetkellä ei ollut enempää juttuja valmiina. No nyt kävi niin ettei toiseenkaan numeroon ollut juttuja tarpeeksi, mutta sitä ei enää arvannut minikokoisena lähettää. Olisi vaikka mennyt lehden maine, mikä taannoin noteerattiin erään lehden palstoilla. Siispä ilmestyminen lykkääntyi näin kauaksi, mutta tulihan sentään mukkea lehti.

Mitä tästä opimme? Toivottavasti sen mitä on saanut lueskella muitenkin lintulehtien pää-ym. kirjoituksista. Elikkä kirjoitelkaa ihmeessä juttuja Siipirikoon, lyhyitä tai pitkiä, totta tai tarua. Kun lehden kokoajilla on etes muutama ylimääräinen, ajaton juttu varastossa, tipahtaa lehti varmasti ajallaan postiluukusta.

KEVÄTMUUTTO 1988 POHJOIS-KARJALASSA

Lomakkeiden palautusaktiivisuus oli normaali ja jotakuinkin pelkästään entiset tutut nimet tulevat vilahtelemaan tässä katsauksessa. Päämuutosta yhteenvedon laati Harri Kontkanen, pendoista, isoista linnuista ja arktikasta yhteenvedon tekaisi Markku Halonen ja kevään vaelluslinnuista Jouni Pursiainen. Ja lista aktiivisista lomakkeiden täyttäjistä ja havainnoijista, sekä käytetyistä lyhenteistä. Lieksasta havainnot kokosi Marko Ojala, Juuasta Hannu Lehtoranta ja Kesälahdelta Etelä-Karjalan miekkosten havainnot Jari Kontiokorpi. KIITOKSET!

Havainnoijat: Henna ja Jari Halonen = JHH, Asko Halonen = AH, Markku Halonen = MH, Veli Hassinen, Heikki Holmström = HH, Petri Hotta, Petri Hottola = PH, Outi Isokääntä = OI, Paavo Järvinen = PJ, Matti Kapanen = MK, Timo Karkkiainen = TK, Lauri Karttunen = LK, Jari Kontiokorpi = JK, Harri Kontkanen = HK, Kari Koskela = KK, Esa Laaninen = EL, Esko Lappi, Aila ja Hannu Lehtoranta = AHL, Mauri Leivo = ML, Veikko Makkonen = VM, Pertti Martiskainen = PM, Juha Mieltinen = JM, Keijo Nuutinen = KN, Marko Ojala = MO, Petri Palviainen = PP, Ari Parviainen = AP, Olli-Pekka Pietiläinen = OPP, Matti ja Hannu Piironen = MHP, Jouni Pursiainen = JP, Kauko Rouhiainen = KR, Matti Riikonen, Risto Sulkava = RS, Ari Tanskanen, Erwqin Tuppurainen, Juha Valtanen, Esko Veijalainen = EV.

Lyhenteet: m = muuttava, esim. 456(9a) = 456 muuttavaa yhdeksässä parvessa, p = paikallinen, Å = laulava

Fenologisesti aikaiset havainnot

Kalalokki	1.4. 2 p Kit Ikolansaari (MH)
Selkälokki	2.4. 1 p Kit Kiteenjärvi (VM)
"	3.4. 1 p Lie Lieksanjokisuu (MO)
Valkoviklo	19.4. 1 m Lie Keskusta (MO)
Laulujoutsen	11.3. 1 m Ilo Tyrjä (PP)
Silkkiuikku	18.4. 2 p Kit Kiteenjärvi Kytänsalmi (Leevi Makkonen)

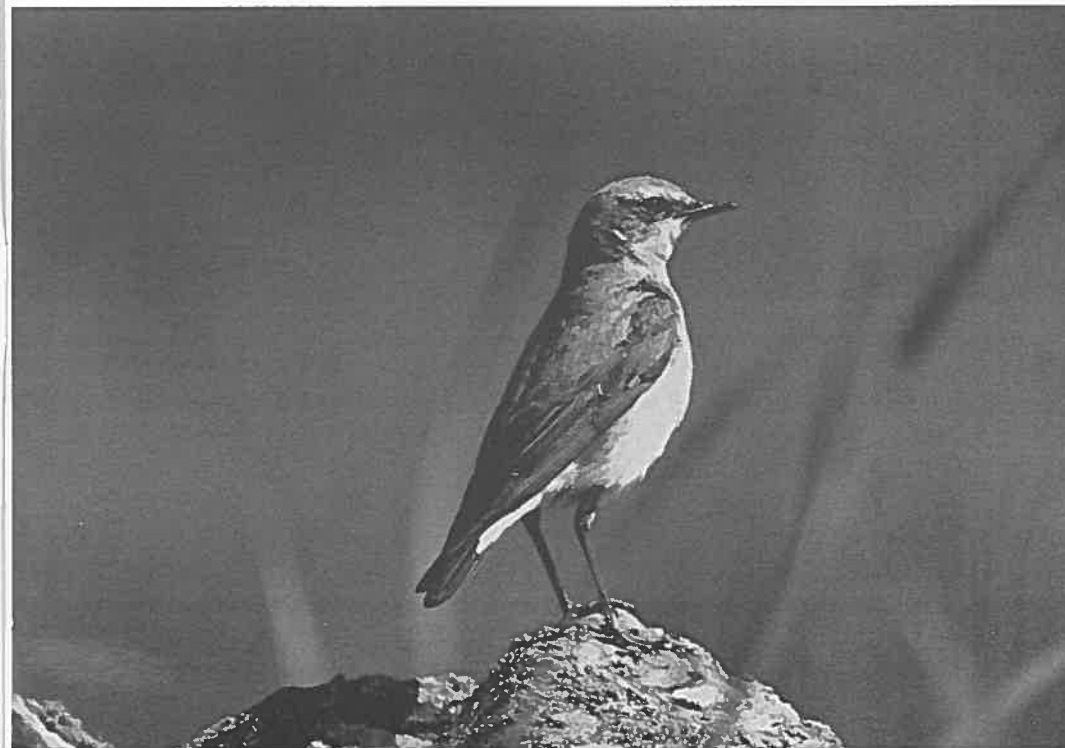
Aikaisimmat havaintopäivämäärät lajeittain:

Kuikka	4.5. Karikukko	6.5. Leppälintu	4.5.
Kaakkuri	12.5. Taiivaanvuohi	17.4. Satakieli	14.5.
Silkkiuikku	18.4. Jänkäkurppa	12.5. Sinirinta	4.5.
Härkälintu	7.5. Lehtokurppa	1.5. Punarinta	10.4.
Mustakurkku-uikku	30.4. Isokuovi	16.4. Pensassirkkalintu	24.5.
Heinäisorsa	27.3. Pikkukuovi	29.4. Viitasirkkalintu	28.5.
Tavi	17.4. Punakuiri	4.5. Luhtakerttunen	28.5.
Heinätaavi	30.4. Metsäviklo	18.4. Viitakerttunen	21.5.
Jouhisorsa	17.4. Liro	30.4. Ruokokerttunen	15.5.
Haapana	18.4. Rantasipi	30.4. Rytikerttunen	28.5.
Lapasorsa	18.4. Punajalkaviklo	1.5. Mustapääkerttu	21.5.
Lapasotka	14.5. Valkoviklo	19.4. Lehtokerttu	18.5.
Tukkasotka	18.4. Mustaviklo	4.5. Pensaskerttu	14.5.
Punasotka	18.4. Lapinsirri	9.5. Hernekerttu	14.5.
Telkkä	25.3. Suosirri	23.5. Pajulintu	3.5.
Alli	7.5. Jänkäsirriäinen	22.5. Tiltaltti	1.5.
Pilkkasiipi	14.5. Suokukko	7.5. Sirittäjä	7.5.
Mustalintu	30.4. Vesipääsky	28.5. Lapinuunilintu	22.6.
Tukkakoskelo	30.4. Merikihu	Idänuunilintu	4.6.
Isokoskelo	25.3. Selkälokki	2.4. Harmaasieppo	7.5.
Uivelo	18.4. Harmaalokki	26.3. Kirjosieppo	7.5.
Metsähanhi	16.4. Kalalokki	1.4. Rautiainen	17.4.
Sepelhanhi	18.5. Pikkulokki	1.5. Metsäkirvinen	17.4.
Valkoposkihanhi	13.5. Naurulokki	1.4. Niittykirvinen	17.4.
Tundrahanhi	1.5. Kalatiira	6.5. Lapinkirvinen	13.5.
Laulujoutsen	11.3. Uuttukyyhky	4.4. Västäräkki	3.4.
Hiirihaukka	31.3. Sepelkyyhky	8.4. Keltavästäräkki	2.5.
Piekana	16.4. Sarvipöllö	4.4. Lapinharakka	1.4.
Varpushaukka	16.4. Suopöllö	29.4. Pikkulepinkäinen	14.5.
Kanahaukka	1.4. Kehräjä	24.5. Kottarainen	1.4.
Mehiläishaukka	4.5. Käki	12.5. Hemppo	28.4.
Ruskosuhaukka	18.4. Tervapääsky	14.5. Punavarpunen	13.5.
Sinisuhaukka	16.4. Käenpiika	6.5. Peippo	1.4.
Kalasääski	8.4. Kiuru	31.3. Järripeippo	3.4.
Nuolihaukka	3.5. Haarapääsky	1.5. Pohjansirkku	20.4.
Tuulihaukka	15.4. Räystäspääsky	2.5. Peltosirkku	1.5.
Ampuhaukka	14.4. Törmäpääsky	11.5. Pajusirkku	3.4.
Kurki	3.4. Kukankeittäjä	29.5. Kultasirkku	29.5.
Luhtahuitti	14.5. Mustavaris	23.3. Lapinsirkku	19.4.
Ruisrääkkä	Peukaloinen	22.4. Pulmunen	17.3.
Nokikana	6.4. Kulorastas	17.4. Vihervarpunen	10.4.
Meriharakka	1.5. Räkättirastas	27.3. Tikli	29.4.
Töyhtöhyppää	31.3. Laulurastas	30.4. Kultarinta	21.5.
Tylli	2.5. Punakylkirastas	16.4. Kaulushaikara	11.5.
Pikkutylli	30.4. Mustarastas	6.4.	
Tundrakurmitsa	3.6. Kivitasku	20.4.	
Kapustarinta	17.4. Pensastasku	6.5.	

Muuton pääpiirteet

Kaulan mitalla kultamitalin vei tänä keväänä ennätysaikaisin 11.3. tullut laulujoutsen, seraavana ehätti 17.3. pulmunen ja pronsille tuli 23.3. mustavaris. Jaetulle neljännelle tilalle jäivät armotta 25.3. saapuneet isokoskelo ja telkkä. Pulmusia nähtiin jokseenkin tavallisen niukasti: Lip Kirkonkylän ja Papelonsaaren välillä laskettiin 300 (Juha Kosinen), Juu Vihtasuolla 3.4. 8+100 m ja Juu Etelä-Vuokossa 80 m (JHH), 4.4. Rää Haapasalmella 80 m (MH). 17.4. oleili Kit Kiteenlahdella 30 mustavarista ja Kit Kunonniemessä 12 (MH), 18.4. näitä lintumaailman mustalaisia Joe Rantakylässä nähtiin 50 p+m (ML). ARK-tasoa edustavia uuttukyyhkyjä nähtiin niin niukasti, että kaikki havainnot kannataa mainita: 4.4. 1 Nur Höljäkässä (Mauno Immonen), 18.4. 1 Kit Kiteenlahdella (VM), 14.5. Vär Sääperi 1 p/m (HK,EL,AP). 19.4. laskeskeltiin kiuruja neljästä paikasta Out-Lip alueella yhteensä 235 yksilöä (ML). Kottaraisten massiivisin keräntymä oli 17.4. Kit Kiteenlahdella, jossa 80 yksilöä todisti, ettei kottarainen ole vielä tyystin hävinnyt (MH). 19.4. Lip Ahonkylän pelloilla tonki matoja ja haeskeli muuttolinjoja yhteensä 110 töyhtöhyppää (ML), 20.4. Pyh Mulossa näitä töyhtöpäitä oli 36p+112/22a m (ML). n.9.4. alkanut kylmä jakso reippaine pohjoistuulineen pysäytti lähes kokonaan hyvin alkaneen muuton. Takatalven ankaruudesta on hyvä esimerkki 11.4. aamulla ollut -20 asteen pakkanen. Kuun puolenvälin paikkeilla päivittäiset muutamat lämpöasteet ounastelivat jo takatalven päättymistä, mutta ei. 22.4. oli aamulla jälleen ankara pakkanen, -18 asteen jäätävä polte oli tosiasia. Tuona aamuna saattoi todeta muutamien sulapaikkojen melkein jäätyneen umpeen, ja todeta töyhtöhyppien "paluumuuton" osittain alkaneen. Tuona päivänä näin itse, (HK), vain

Kivitaskusta vähäsen ... (Valok. Hannu Eskonen)

yhden kiurun ja todella niukasti myös muita ajankohdan normaalisti runsaana esiintyviä lintuja. 23.4. pyöri Vär Sääperillä todella arktisissa olosuhteissa 200 parvi sepelkyyhkyjä (HK,MK,JP,AP). Vasta 29.4. takatalvi hellitti kovan otteensa ja päivälämpötila kohosi +7 asteeseen. Seuraavana päivänä olikin jo +15 astetta ja tämä näkyi lintumaailmassa kiiivaana muuttona; mm Vär Sääperillä kirjattiin 120 m lapinsirkkua, 40 m + 40 p isokuovia, 150 m + 50 p töyhtöhyppää, 20 m + 10 p taivaanvuotta, 32 ! m metsävikloa, 100 m + 100 p sepelkyyhkyä, 60 m mustavarista (HK,EL,TK,AP,JP). 30.4. oli Lip Siikasuolla 150 m+p töyhtöhyppää (MO). 30.4. Kirkui Lie Lieksanjokisuussa 400 naurulokkia (MO). 31.4. muutti Rää Rasivaarassa 500 räkätti- ja 100 punakylkirastasta, sekä ohessa laskettiin 20 m rautiaista ja 115 m sepelkyyhkyä (MH). 28.4. oli Lip Pappelonsaaressa 150 p sepelkyyhkyä (LK). 30.4. Lie Siikasuolla 200 p+m sepelkyyhkyä ja 1.5. Lie Laminkylällä 300 p sepelkyyhkyä (MO). 30.4. telkkiä uiskenteli 100 Joe Höytiäisen kanavassa (ML) ja Lip Heponiemessä 70 p (LK). 22 uiveloä piristi läsnäolollaan 2.5. Kit Hyypiin sulassa (VM) ja 7.5. 15/12 Joe Höytiäisen kanavalla (ML). 2.5. Kit Hyypiillä oli 230 tavia, 5.5. ML laski Kit Kiteenlahden rantasulasta 500 tavia. 6.5. näitä pikkusorsia oli Lip Ahonkylän tulvapellolla 250 p (ML). 7.5. oli Vär Sääperille kertynyt 700 tavia ja nämä tepastelivat lähinnä rantapellolla, koska järvestä oli vasta pieni sula. Haapanoita oli 6.5. Out Sätöksessä 180 p ja 9.5. mukavasti 240 p Joe Höytiäisen kanavalla (ML). 4.5. Out Sysmäjärvellä oli 250 haapanaa (HK,AP). 6.5. samaiset sällit laskivat Lip Ahonkylän tulvapelloilta 300 haapanaa. Jouhisorsia uiskenteli 6.5. Lip Ahonkylässä 110 (ML). Sinisorsia polskutteli 1.5. 120 Lie Lieksanjokisuussa (MO) ja 2.5. 150 Kon Iiksenniittyn pellolla (HK), sekä 50 p 6.5. Lip Ahonkylässä seuranaan 15 lapasorsaa (ML). Kovan muuttotyön jälkeen 7.5. ML liikuskeli helmitaulun kanssa Joe Linnunlahdella ja ynnäsi 500 !! silkkiuikkua yhdestä sulasta, ja tämän laskutaidollisen suururakan jälkeen hän laski vielä 240 uikkua Joe Höytiäisen kanavalta. 9.5. suurin osa Linnunlahden uikuista oli jo nostanut kytkintä, sillä sulassa oli enää 150 p lintua (ML). 8.5. oli Lip Heponiemessä 150 p silkkiuikkua (LK). 17.5. Lie Lieksanjokisuussa oli puolestaan 150 silkkiuikkua (MO). Tukkasotkien pääkertymä oli 8.5. Kit Hyypillä, jossa 110 yksilöä (ML). 1.5. Rää Tainiossa oli 12 p metsävikloa ja 3.5. samaisia lintuja oli Lip Ahonkylässä ennätysmäärä 40 p !! seuranaan 50 ! valkovikloa (ML). 10.5. Kit Kiteenjärvellä VM laski 100 !! valkovikloa, mikä on ennätyksellinen kerääntyminen. 8.5. Kit Kiteenlahdella oli 80 porukka kapustarintoja (VM), 7.5. 250 p Vär Sääperillä (HK,PH,AP). 13.5. suokukkoja oli Lie Reposuolla 70 p (MO) ja 14.5. 50 p Vär Sääperillä (MH). 17.5. liroja oli kertynyt 48 yksilön verran Juu Kaajanlammelle (HAL). 17.5. kirkui Lie Pokronlammella 70 p kalatiiraa (MO). 11.5. MH ynnäsi Kit Päättyeellä 170 pikkulokkia ja samaisia lintuja oli Joe Höytiäisen kanavalla 120 p (JM). 9.5. ML laski 20 m tsik-sirkkua (Emb a/p/r) Joensuun alueella. Lähinnä JM:n toimesta kertyi Joe Höytiäisen kanavan lintuasemalta tietoutta hyönteisyöjien liikehinnästä; ruokokerttusia rengastettiin 22.5. 15, 25.5 16 ja 27.5. 11 yksilöä, 16.5. oli sinirintojen huippu 14 rengastetun linnun voimalla, harmaasieppoja rengastettiin 23.-24.5. 9 yks., paju-lintuja tuli verkoista 17.-27.5. yhteensä 366 yksilöä ja lehtoker- tuilla oli pieni huippu 29.-31.5. välillä, jolloin 8 rengastusta.

PEDOT KEVÄÄLLÄ 1988

Petomuutto oli keskinkertainen tai hieman parempi. Huuhtikuussa parhaaseen butskiaikaan tuli lunta tupaan vähän väliä ja petojenkin muutto keskittyi tällöin muutamille hyvillä päiville. Ekat hiiri-

Kalasääskien muutto sattuu juuri vapuksi (Valok. Juhani Koivu)

haukat lepattelivät jo maaliskuun puolella ja muutto jatkui hapuillen aina 19.4. asti. Tällöin alkoikin Buteoiden ja varpushaukkin rynnistys. Päivän kuluessa summattiin Out-Lip alueella yht. 30 piekanaa ja 17 varpushaukkaa (ML,HK,AP), sekä Pyh Mulossa ja Joe Karsikossa yht. 4+16+19 (Bbut+Blag+B sp) (JP). Eipä ollutkaan vaikeuksia arvailla seuraavan päivän 20.4. tapahtumia, etenkin kun tuuli heikkeni puhalttelemaan SE:stä ja lämpö nousi +10:een Pyh Mulon kukkulalta tapettiin 8.30-15.10 tuloksena 34+125+33+15 (Bbut+Blag+B sp+Anis), ja paikalla seisivat kuin tatiit (ML,ON,AP). Muutto siis eteni osin Pyhäselän rantoja pitkin. Seuraavana päivänä muutteli jotain; Joe Hanhentie 6+14+1+9 (ML). Lauantai 23.4. oli kaltsu päivä, mutta pedot vain painoivat: Rää Rasivaara 2+5+10+11 m (MH,KK), sekä Lie Pärnävaara 2+8+6+5 m (MO). Näihin aikoihin sattui kovat lumentulot ja muuttokin oli lähes jumissa, kunnes 27.4. aurinko alkoi porottaa ja sulattaa lunta toden teolla. Petomuuttokin piristyi; 29.4. läpsytteli Lip Viinijärven peltojen ohi 10 piekanaa (AP). 30.4. oli tosi hyvä sää: Lie Pärnävaara+ymp. 10+8+22+12 m (MO) ja Vär Sääperi 44+27+0+10 m, lisäksi 5 p varpushaukkaa l. nisseä (AP ym). Vielä 31.4. jotain; Rää Rasivaara 7+14+26+12 m (MH). Muutto alkoi tämän jälkeen kuivua: 1.5. Sääperillä 12 m hiirihaukkaa (AP ym) ja 2.5. varttitunnissa 11 m buzzardia Lie Lamminkylässä (MO). Kanahaukkoja ei kovin montaa nähty, nekin vähät lipuivat muiden mukana, Pyh Mulo 27.4. 3 p (AP) ja Vär Jumpuranvaara 30.4. 2 m (HHOI). Kalasääskiä lepsutelti kohtalaisesti, enite huuhti-toukokuun vaihteessa. Parhaat potit Sääperillä: 30.4. 9 m ja 1.5. 7 m (AP ym) ja 2.5. 2 m (HHOI), sekä 8.5. 5 m (ML). Suohaukkin hampsuttelua näkyi samoihin aikoihin sääksien kanssa. Vär Sääperillä 23.4. 2/1 p, 30.4. 2/2 m, 1.5. 2/1 m sinisuota (AP ym). Ruskosuhaukkoja puolestaan 30.4. Joe Höytiäisen kanavalla peräti 4 m (ML) ja Out Sysmäjärvellä 4.5. eteenpäin 2 paria p (AP). Mehiläishaukat olivat hyvin hiljaa; 28.5. Sääperillä edes 5 p/m (AP). Falcoista etenkin tuulihaukkoja oli ilahduttavan runsaasti liikkella, nuolihaukkoja sitävastoin vähän. Ampuhaukkoja nähtiin mm. 20.4. Pyh Mulossa 2m2p ja 30.4. Sääperillä 1m3p (AP ym). Petolomakkeita tippui 9 kpl: (AP,MH,JP,HHOI,MO,LKKR,HMP).

ISOT LINNUT KEVÄÄLLÄ 1988

Hyvästä keväästä huolimatta lomakkeita tippui vain 9 kpl: (HHOI,MH,ML,HAL, LKKR,JP,AP,HMP sekä MO). Etenkin Anserieilla oli kovaa muuttoa toukokuun vaihteen ja alun hyvien säiden aikaan, tällöin myös kurjet pistivät parastaan. Sepelhanhet sitävastoin livahtivat havainnoitsijoiden ohi.

Merimetso (5) Phala on P-K:ssa yllättävän harvalukuinen laji, muutamia poikkeusvuosia lukuunottamatta. Nytkin vain Lieksassa päästiin silmätysten merimetsojen kanssa: 15.5. 2p Lie Liksanjokisuu ja 2.6. 3m Lie Kaupunginniemi (MO).

Anser-hanhet (n.2600) METSÄHANHIA alkoi näkyä huuhtikuusen hapuilun jälkeen "mahdottomasti" toukokuun vaihteessa. 29.4. oli Out Sysmäjärvellä 150p ja Lip Viinijärvellä 26p, 16m (AP,HK,ML), sekä Lip Siikakoskella 43p (LK,KR). 30.4. tepasteli Rää Oravilahdella 45p (MH,AH) ja Vär Jumpuranvaaralla muutti 33 Anseria (HHOI). Seuraavana tuotakoon julki Vär Sääperin havaintosarja (Afab+Ans sp) 30.4. 63m140p+79m, 1.5. 11+47m, 2.5. 130p, 3.5. 19m35p+81m, 7.5. 70p, 8.5. 40p+40m, 13.5. 27p9m+334/8a m, 14.5. 10p (AP,HK ym). 31.4. muutti Rää Rasivaarassa 11+53 ja 1-2.5. oli Rää Oravilahdella 30p metsähanhea (MH). Toh Peijonniemenlahdella tallusteli 1.5. 53 fabalista (AP,HK) ja Lip Viinijärvellä 55 (ML). Pol Viklinrimmellä näykki 4.5. 65p ja 11.5. 16p (AP,HK,JP). Ja vielä 6.5. Lie Repo-

suolla 65p (MO). Eli juuri Vapun kieppeillä tapahtui ei-arktisten metsähanhien päämuutto. ARKTISET ANSERIT rynnivät ennen V:n puoltaväliä isoissa parvissa. Suurin osa nähdystä hanhista jäi lajilleen määrättämättä. 11.5. paineli Pol Rauanlahdessa 60/2a hanhi sp:tä (AP,HK) ja Ilo Parissavaaralla 60m (HHOI). Päämuuttopäiväksi muodostui 13.5., jolloin Toh Peijonniemenlahdella muutti 14 Anseria ja 100 hanhi sp:tä (AP,HK), Ilo Ruosmesuolla 50 Anseria (HHOI), Kon Jakokoskella 105 metsähanhea (HMP), Pyh Reijolassa 100+9 Anseria ja Rää Sintsissä 40m Anseria (MH ym), Joe Höytiäisen kanavalla 100m Anseria (JM), (katso myös Sääperin havaintosarja ja etenkin 13.5.). Päivän aikana havaittiin maakunnassa ainakin 1000 Anseria. TUNDRAHANHIA tavattiin kohtalaisen runsaasti havaintojen keskittyessä selvästi toukokuun ekalle puoliksolle. Myös edellämäinitussa arktisten Anserien rynnäkössä lienee tundranhilla ollut jonkinlainen osuus. Kaikki havainnot: 1.5. Toh Peijonniemenlahdella 3p (AP,HK), 2.5. Lie Lamminkylässä 1 2kv p (MO). Vär Sääperillä tundria oleskeli enemmänkin: 2.5. 6 ad kiert., 3.5. 1p, 7.5. 10p, 8.5. 23p (joista 11 läksi m), 12.5. 5p 13.5. 13p läksi muuttolle, 14.5. 9p ja 11m (AP,HK,HHOI,ML,JP ym). Ja sitten vielä muualta: 3.5. Lip Viinijärvi 2 2kv p ja Kon Pitkäranta 1 2kv p (ML), Lie Reposuolla 10.5. 2 ad p (MO) ja Lip Ahonkylässä 1 2kv p (AP,HK,ML), 12.5. Joe Höytiäisen kanava 4 NW (JM) ja 14.5. Kit Kk 2m (MH ym).

Brantat (n.1500) VALKOPOSKIHANHET rutistivat tunnetusti toukokuun puolenvälin myöhemmällä puolen. 13.5. painoi 4 leuta Lie Kaupunginniemen (MO) ja seuraavan kerran niitä nähtiin 18.5., joka olikin paras päivä. Muuttoa tarkkailtiin ainakin Joensuussa, josta kaikki havainnot: Joe Höytiäisen kanava 60m (JM) ja Linnunlahti (Klo 5.55-6.18) 75+50 valkoposkea ja 200+200+56 hanhi sp:tä (JP,MK). Eli valkoposkille tyypillinen ryntäyksenomainen aamu muutto oli jälleen kerran tosi asia ja niinpä vain harvat pääsivät muuttoa näkemään. Seuraavan kerran tehtiin havaintoja 24.5., jolloin Kon Pitkärannassa 200 NE (ML) ja Kes Rastissa 1+75 NE (JK,PM,JOV). SEPELHANHET pettivät pahemman kerran (tai Havainnoijat). Jo 18.5. muutti Kon Jakokoskella 100 (HMP). 25.5. kierteli Joe Honkaniemessä kierteli 200 (ML) ja Ke Rastissa 2m+27 kiertelevää seplua (OPP). Viimeinen seppi nähtiin 4.6. Lie Kaupunginniemen (MO), joka onkin lähimpänä Suomenlahden päämuuttoaikaa. Esimerkiksi toukokuun viimeisen päivän iltana muutti Porkkalassa 30000 seplua iähtään. Suurimmaksi osaksi ne painelenevatkin pitkin Laatokkaa, mutta kannataa se tikistää viimeiseen asti täälläkin.

Kurjet (n.1000) Kenokaulat alkoivat kaasutella 19.4., jolloin Pyh Mulossa muutti 19, seuraavana päivänä vielä 12 (AP ym). Takatalvi (20-22.4.) säikytteli kurkia jos muitakin ja muutto alkoi vilkastua jälleen 23.4.: Rää Rasivaara 18m (MH) ja Vär Sääperillä 64p (AP,HK). Sitten iskin taas takatalvi ja muutto piti pitkän välin aina 30.4. asti, jolloin Rää Oravilahdella pomppaili 37 pitkäkoipea (MH), Vär Jumpuranvaaralla muutti 89/10a (HHOI) ja Joe Höytiäisen kanavalla 21/5a m (ML), sekä Lie Pärnävaaralla 18 m (MO). Sitten Vär Sääperin havikset: 30.4. 156/24a m, 1.5. 96/17a m, 2.5. 78/13a m + 50p, 3.5. 23m35p, 4.5. 20p, 8.5. 35m ja vielä 27.5. 20p ja 29.5. 4 NE (AP,HK,HHOI ym). Muuallakin nähtiin toittajia vapunpäivänä: Rää Rasivaara 66/8a m (MH), sekä Joe Höytiäisen kanava 33/5a m (ML). Siinäpä kurkien pahimmat karkelot viime kevältä.

Joutsenet (n.450) LAULUJOUTSENET aloittivat rivakasti heti huuhtikuun alusta, mutta suurimmat summat ynnättiin vasta kuun lopulla ja toukokuun alussa lintujärveltä lepäilemästä. Pahimmat potit: 17.4. Eno Ahveninen 11p, 19.4. Out Sysmäjärvi 18p, 29.4. 12p, 4.5. 22p, 10.5. 21p ja 14.5. 10p (AP,HK ym). Vapunpäivänä vappuili Toh Peijonniemenlahdella 27p (AP,HK) ja Lip Siikakoskella 16p (LK). 9.5. taapersi Lip Kokonlammella 12p (LK) ja 11.5. Pol Viklinrimmellä 42p (AP,HK).

Vär Sääperin paras havis oli 30.4. 9m+16 joutsen sp:tä m (AP ym). Vielä niinkin myöhään kuin 15.5. yöpyi Juu Rauanjärvellä 40 joutsen sp:tä (HAL). PIKKUJOUTSEN viihtyi Out Sysmäjärvellä 10-14.5. pinnarallaajien ratoksi (AP,EL,HK).

ARKTIKA KEVÄÄLLÄ 1988

Havaintoja tippuinoin seitsemältä veljekseltä: JP,LK,MH,AP,JM,ML, sekä E-K:n jengin lomake. Ilman turhia lurituksia otetaanpa kinkusta kiinni.

Gaviat (2300) Eka "isohko" kuikkaparvi, 6p, kellui 6.5. Kit Hyypiällä (MH,AH,PJ). Seuraavana päivänä muutti Vär Sääperillä 18 Gavia sp:tä ja Kit Puhokessa 36 Gaviaa (HK,AP), sekä edellisessä paikassa vielä 6p kuikkaa (PJ). 11.5. löytyi Kon Pitkäranasta 40p ja Out Sysmäjärveltä 20p kuikkaa, 14.5. samoilta paikoilta löytyi puolestaan 40+43p kuikkaa (AP,EL,HK). Joe Höytiäisen- kanavalla palloili 13.5. 20+7 Gavia sp:tä (JM). Ja niinpä päästään pian Gavioiden päämuuttoon eli itse asiaan. Eka hyvä päivä pamahti 23.5., jolloin iltahämärissä nähtiin Kes Rastissa 22+35 (Garc+sp) muutolla, sen jäädessä kesken pimeyden takia (JK). Sen jälkeen näkyi seuraavana aamuna samassa paikassa heti runsaasti Gaviaita:

klo	3-	4-	5-	6-	7-	8-	9-	10-	11-	12.30
	190	20	287	166	20	49	40	1	98	41

eli yhteensä 912/72 Gaviaa, joista kuikkia 135/16 ja kaakkureita 5/3 (JK,PM, EV). Havaintoajoista on nähtävissä kolme hyvää jaksoa: ensin rynnistivät lähivesien eli puraveden linnut, toisena klo 5-7 Etelä-Saimaan linnut ja kolmantena puoliltapäivin mereltä tulleet linnut. Myös Joensuussa tikistettiin vähän siellä sun täällä ML:n toimesta: Höytiäisen kanava 9.15-30 82/7, Noljakka a 56 klo 9.40 ja Linnunlahti 10.00-30 60/18 matkalla pohjoiseen. Eli myös Joensuussa olisi näkynyt yhtenäisellä tapituksella masiivista muuttoa. Siihen ei suinkaan Gaviat vielä loppuneet. 25.5. Kes Rastissa 41/3 m (OPP) ja Joe Höytiäisen kanavalla 73/2 Gavia sp:tä ja 6 m kuikkaa (ML). 26.5. Rastissa seisottiin jälleen, tuloksena 12/3 ja Joensuussa yhteensä 41 m Gaviaa (ML). 27.5. jatkui Kes Rastissa hilitön tikistys 52/6 m Gaviaa (OPP) ja sitten 30.5. Rastin ohi luiskahti klo 3.00-11.30 411/35 Gaviaa muutolla (JK,OPP,EV). Vielä osoituksena, että kesäkuussakin kannattaa tikistää: 2.6. Lie Kaupungin- niemessä 7 kuikkaa, 1 kaakkuri ja 51/9 m Gavia sp:tä klo 13-14 (MO). Näiden havaintojen jälkeenpä alkoikin jo syysmuutto...

Vesiäiset MUSTALINTUJA (1200) oli jo 2.5. Rää Vuoniemessä 18p (AP,PH,Paavo Liimatta). Usealla taholla tavattujen pikkuparviin jälkeen alkoi muutto piristyä. 10.5. Joe Höytiäisen kanavalla 40p (JM), 15.5. Joe Ukonlahti 100p ja Linnunlahti 110p (AP,HK). 16.5. Kes Rastissa 360/5 vesiäistä, joista 120 oli Melaniittoja (PM,JK,EV). Lie Lieksanjokisuussa kellui 17.5. 60 mustalintua. Päämuutto alkoi painaa jo päälle. 17.-18-5- välisenä yönä kuului Ilo Koivusuolla yhteensä 12 mustalintu parvea, joista 10 klo 1.10-3.00 (HHOI), kts myös allit! Seuraavan päivän allirytkäksä ynnättiin Joe Linnunlahdella sentään 520/4 m illalla (JP,TK,AP,MK), Lie Timitranniemessä taasen 110 p/m mustalintua (MO). Viimeisimpiä havaintoja olivat 24.5. Kes Rastin 136/10 m (JK,PM,EV) ja 30.5. 16/2 m (JK,OPP,EV). ALLIT (45500) hapuilivat "jalansijaa" jo jäiden aikaan, seuraavaksi pahimpia potteja ennen päämuuttoa. 11.5. Pol Nisäjärvi 15p, 15.5. Joe Linnunlahti 70p (AP,HK) ja Lie Lieksanjokisuu 35p (MO), jossa 17.5. kellui 250p (MO). Nyt olikin jo aika allimuuton revetä. 17.5. illalla muutti Kon Selkiellä 1650/11 vesilintu sp:tä (HK). Samaan ai-

kaan kovan mustalintumuuton kanssa kuultiin Ilo Koivusuolla 18.5. aamuyöllä 12 allii- parvea ja aamulla nähtiin a 200 NE (HHOI). Heti aamulla 18.5. nähtiin Joe Linnunlahdella 3000p+1500m vesiäistä, jotka olivat pääasiassa alleja (JP,MK). Joe Höytiäisen kanavalla laskettiin Pyhäselältä vaivaiset 7000p allia/ vesiäistä (JM). Illalla se sitten repesi: Pyh Mulossa maltettiin tapittaa klo 17.35-50 välillä tai-vaalta 2000/5 m VL:a (AP). Seuraavaksi JP:n kuvaus tapahtumien kulu-18.5. koettiin toistaiseksi voimakkaan kevään vesiäis- muuttoryntäys P-K:ssa. Edeltävänä yönä puhaltanut kaakkoistuuli oli tuonut ainakin Pyhäselän pohjoispäähän runsaasti lepäileviä alleja. Jo tämän olisi pitänyt riittää ennakoimaan voimakasta alliryntäystä illaksi, mutta silti muutto pääsi yllättämään. Omalta osaltani koin tämän yllätyksen työnnellessäni lastenvaunuja Joe Karsikossa klo 17.50. Yhtäkkiä pilvinen, vesisadetta ennakoiva taivas, (siltä osin kuin se oli nähtävissä kerrostalojen ja puiden välistä), täyttyi koliseen lentävistä allikaarista. Parissa minuutissa summasin noin 6000 allia, jotka ohittivat paikan yhtenäisenä, useasta parvesta koostuvana laivueena. Nuori perheenjäsen sai melkoista kyytiä, kun siirryin sisäl- sälle hakemaan kaukoputkea ja soittamaan pari hälytyssoittoa. Nopeasti Linnunlahdelle. jossa parvia lappoi tasaseen tahtiin, välillä tosin ukkospuuskan keskeyttämänä, niin että yhdeksän aikaan summa oli noin 22500 vesiäistä, lähes kaikki määritetyt olivat alleja. Tämän jälkeen tahti hiljeni huomattavasti. Suurin osa parvista meni kaukaa idästä ja ilmeisesti Joe Ukonlahdella tai Pyh Mulossa olisi päädytty suurempaan loppusummaan. Komeaa katsottavaa, vaikka loppusumma onkin vain murto-osa rannikon parhaista päiväsummista (JP,AP,MK,TK) Myös Lie Timitranniemessä revittiin 3110/15 m allia klo 18.30-19.30 (MO). Seuraavanakin päivänä riitti vielä katseltavaa. Lie Lieksanjokisuussa 310 p vesiäistä (MO) ja Rää Vuoniemessä klo 20.45-21.50 2070/20 m vesiäistä (AP,HK). 21-22.5. välisenä yönä kuului Ilo Hanhisuolla 4 alliparvea (HHOI). 24.5. ynnättiin Kes Rastissa 1269/7 m VL:a (JK,PM,EV) ja Joe Höytiäisen kanavalla illalla 480 m allia (AP,JP). Seuraavana päivänä oli Kes Hummonsella 2000p allia (OPP). Siinäpä tärkeimmät. PILKKASIIPIÄ (130) tavattiin yksittäisiä tai parin tipin parvia, kuitenkin silloin tällöin enemmältikin. 18.5. Joe Linnunlahdella 60+16m (AP,JP,TK,MK) ja 19.5. Rää Vuoniemessä 19m (AP,HK). Kes Rastissa 24.5. 23/6 m (JK,PM,EV) ja 30.5. 16/2 m (JK,OPP,EV). LAPA-SOTKIA (155) ei mahdollomasti näkynyt, eniten 18.5. Joe Höytiäisen kanavalla 50p (JM) ja illalla Linnunlahdella 87/4 m (AP,JP,MK,TK). Kes Rastissa 24.5. 10/2 m (JK,PM,EV) ja 21.5. Lie Pokronlampi 6p (MO).

Kahlaajat

MERIHARAKKA (65) Suurimmat parvet: 1.5. Lie Lieksanjokisuussa 47p (MO) ja 26.5. Lie Kevätlahti 4p (MO), 30.5. Kes Rastissa 9 kiert. (JK,OPP,EV).

TYLLI (80) Tavattiin vapulta aina kesäkuulle, päämuuton ollessa vasta kesä -heinäkuun vaihteessa. Suurimpia parvia: 23.5. Joe Ukonlahti 5p (AP), 30.5. Kes Rasti 17 N (JK,OPP,EV), 31.5. Out Vuonos 18p ja 2.6. 6p (AP,PH) ja 1.6. Lie Kaupungin niemessä 22p (MO).

TUNDRAKURMITSA (5) Niukasti, mutta vähän: 2.6. 1 ad p Out Vuonos (AP) ja 3.6. 4p Lie Kaupunginniemi (MO).

KARIKUKKO (3) 1.6. Lie Kaupunginniemi 1p (MO) ja 6.5. Lip Heponiemi 2p (AP,HK).

PUNAKUIRI (48) Vähän, mutta paljon. 14.5. Out Sysmäjärvi 4p (AP,EL,HK) ja Rää Kivisalmi 1m (MH,KK,Hannu Eskonen), 16.5. Joe Höytiäisen kanava 4 kiert. (JM) ja 17.5. Lie Lieksanjokisuu 24 N, sekä 21.5. Lie Pokronlampi 15p/kiert. (MO).

Meriharakka kahlaajien aatelia (Valok. Hannu Eskonen)

MUSTAVIKLO (70) Havikset laitanaan toukokuun alkupuoliskolta. Isoimmat potit: 7.5. Vär Sääperi 10p, 10.5. Lip Ahonkylä 5p, Lip Heponiemi 16p ja 14.5. Lip Ahonkylä 20p (AP,HK).

PUNAJALKAVIKLO (8) Normaalin niukasti. Kaikki havainnot yksittäisistä linnuista. Ajalta 4-6.5. 4yks., 27-29.5. 3yks. ja yksi siltä väliltä.

ISOSIRRI (?) Yksi määritys! 4.6. Out Vuonos 1p (AP,PH,HK), mutta myös mielenkiintoinen isokahlaaja havis: 9.6. Joe kk a 250 m klo 14.45 (AP,MK), ilmeisiä isosirrejä.

PIKKUSIRRI (4) Kaikki revitykset: 30-31.5. Lie Kaupunginniemi 1p (MO), 31.5. Out Vuonos 1p ja 2.6. 2p (AP,PH).

LAPINSIRRI (35) Kohtalaisen kivasti. Lie Kaupunginniemessä 10.5.-6.6. lähes joka päivä, parhaiten 23.5. ja 31.5. 4p (MO), 16.5. Joe Ukonlahti 3p ja 23.5. peräti 20p !! (AP).

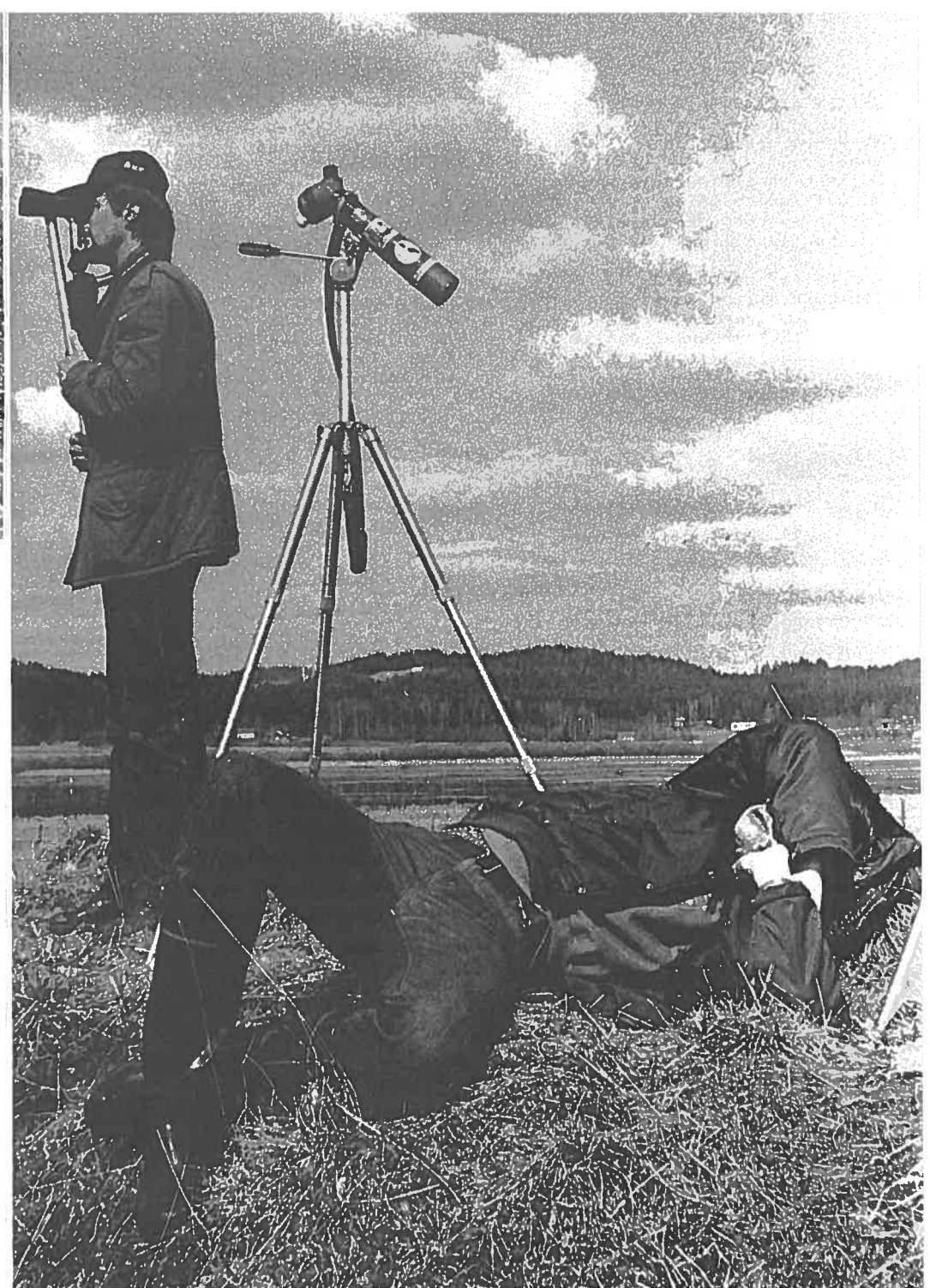
SUOSIRRI (24) Ei oikein mittään. Komein parvi 2.6. Out Vuonoksessa 17p (AP).

JÄNKÄSIRRIÄINEN (15) 22.5. Vär Sääperi 5 p/m (JP,MK,TK), 31.5. Out Vuonos 6p ja 2.6. 3p (AP,PH).

VESIPÄÄSKY (18) 25.5. Lip Ahonkylä 13p (ML) ja 26.5. Kon Pitkäranta 3p (AP).

Lisäksi 31.5. Lie Kaupunginniemessä a 100 isokahlaajaa klo 17.45 (MO).

MERIKIHU (35) Kivaa muuttoa. Ensimmäiseksi 16.5. Joe Höytiäisen kanavalla 1 vaalea p (AP), 18.5. 2+2 va m aamulla Joe Linnunlahdella (JP) ja 2+2 m illalla (AP,JP,MK,TK). Kes Rastin havissarja: 23.5. 5 va p (JK), 24.5. 10 va NNE (JK,PM,EV) ja edelleen 24.5. Joe Onttola 9 va N ja 25.5. Joe Höytiäisen kanava 6 va N (ML). Lisäksi yksi kihu sp havainto: 30.5. Kes Rastissa 1 va SW (JK,OPP,EV).

STAIJJA Sääperillä - rento ja reipas (Valok. Ari Lavinto)

ALLIEN AIKAAN

Ao-ao-ao-a-alli,
a-alli
Haikeaa on allin laulu,
kevään kun ne palaa
Pitkin merten, järvenselkien
kulkee tie allien

Korkealla, korkealla
lentävät allien aurat
Tuhannet ja tuhannet allit,
niiden matkaavan kai sallit
Kylmä, kuulakas toukokuun ilta,
se on allien ilta

Kaunis kun on sää,
ei ne tänne jää
Kevään syksyin ne meitä tervehtii,
pesille ja takaisin kiirehtii
Tundralle käy matka pysähtymättä,
se on sitä aitoa kevättä

Pitkä on talvi, odotus,
ei kuitenkaan valtaa unohdus
Tuomen kukkiessa,
ne jälleen palaavat
Aina se muista,
mielessäs se on ikuista

Markku Halonen-88

VAELLUSLINNUT

Jouni Pursiainen

Harmaapäätikka 13.2.-2.4. Kon Jakokoski 1/0 p (MP) ja 1.4. Kes Mäntyniemi 1 (Asko Halonen).

Käpytikka 30.4. Eno Rahkeenniemi 1 WNW (JM).

Pikkutikka 9.3-7.5 ilmoitettiin yhteensä 13 ilmeisesti jo reviiireillee asettunutta pikkutikkaa.

Pohjantikka 19.3. Pol Kuorevaara 1 (VH), 14.4. Höylas 1/0 (AT, P. Palviainen) ja 2.5. Pol Ruopansaari 1/0p (JM)

Korppi Kolme vaeltavaksi tulkittua yksilöä: 18.3. Kon Jakokoski 1 S (MP), 3.4. Joe Karsikko 1 S (AP, E. Laaninen) ja 13.4. Kon Jakokoski 1 N (MP).

Pähkinähakki Muutama kevähavainto: 27.3. ja 21.4. Nur Jänislehto 1 (JV) ja 19.4. Joe Kukkosensaari 1p (AT).

Hömötiainen 30.4. Eno Rahkeenniemi 5 SE (JM) ja 2.5. Vär Sääperi 1 N (OI,HH).

Pyrstötiainen Muutamia kevähavaintoja: 13.3. Rää Haapasalmi 7 SW (MH) 22.3. Pol Kuorevaara 1 (VH), 12.-14.4. Joe Marjala 2p (AT, P.Palviainen) ja 26.4. Joe Tutjunniemi 2p (JM).

Pähkinänakkeli Muutamia pähkinänakkeleita näkyi lintulaudoilla vielä keväälläkin: 13.3. Rää Sangenlahti 1 (M. Hakkarainen), 3.4. Joe Rantakylä 1 (J. Hyttinen), 6.4. Val. Pirrolanranta 2 (A. Meriläinen), 17.4. Kon Selkie 1 NW (HK) sekä 20. ja 30.4. Kon Jakokoski 1 (HP).

Tilhi Paluuvaellus pesimäalueille näyttää olleen voimakkainta maaliskuuhuhtikuun vaihteessa: mm. 22.3. Rää kk. 17p (MH), 26.3 Rää Haapasalmi 17p (MH), 29.3. Kon jakokoski 15m (MP) ja 13.4. Joe Keskusta 10p. Viimeiset nähtiin toukokuun alussa.

Nokkavarpunen 22.4. Lie Rauhala 1p (MO) ja 2.5. Joe Noljakka 1 NW (M. Leivo)

Vihervarpunen Maaliskuun puolivälissä nähtiin vihervarpusia parvittain mm. 18.3. Joe Niinivaara 35p (AP, HK) ja 19.3. Joe Keskusta 30p (MP). Huhtikuun puolelta kertyi normaaleja kevätmuuttohavaintoja koskien pikkuparvia.

Uрпиainen Maaliskuun puolivälissä nähtiin lähinnä paikallisia parvia, mm. 11.3. Rää Haapasalmi 200p (MH). Vahva muuttohuippu osui maaliskuun viimeisiin päiviin ja huhtikuun ensimmäiselle viikolle, jolloin todettiin useita yli sadan linnun parvia tai muuttopäiviä eri puolilla maakuntaa huippuna 5.4. Pyh Mulossa yhteensä n. 1500 m (AP, HK). Huhtikuun 10. päivän jälkeen ilmoitettiin vain muutamia havaintoja, joista kuitenkin kannattaa mainita 7.5. Lie Lamminkylä 100+150+110m (MO).

Tundraurpiainen 1.4. Kon Selkie 2p (HK), 2.4. Rää Haapasalmi 1p (MH), 3.4. Kit Kytänniemi 1p (MH) ja Joe Rantakylä 2p (J. Hyttinen) sekä 7.5. Joen Hasanniemi 6p (M. Leivo).

Taviokuurna Pari maaliskuusta havaintoa: 15.3. Rää kk. 1 SW (MH), 17.3. Joe Sulkuniemi 1 (JM) ja 22.3. Kon Jakokoski 2 N (MP).

Isokäpylintu 5.4. Kes Salokylä 2 (JM) ja 2-11.4. Rää Haapasalmi 171p (MH).

Kirjosiipekäpylintu 6.4. Kes Salonkylä 1 (JM).

Kaikkien aikojen hellekesä taisi havainnoitsijoiden lisäksi uuvuttaa myös linnut, sillä useimpien lajien esiintyminen ei juuri poikennut edellisvuoden "sadelukemistä". Yllättävänä poikkeuksena oli kehrääjä, joita kuultiin vähemmän kuin koskaan 1980-luvulla.

	Joensuu			Lieksa		
	V	VI	VII	V	VI	VII
1988 keskilämpötila (C)	9,1	16,2	19,4	8,6	15,4	18,7
1931/60 keskiarvo (C)	7,8	13,6	16,7	7,1	13,3	16,4
sademäärä (mm)	68	41	176	83	52	96
1931/60 keskiarvo (mm)	58	58	72	42	67	70

Taulukko 1. Touko-, kesä- ja heinäkuun 1988 keskilämpötila ja sademäärä sekä vuosien 1931-60 keskiarvolämpötilat ja sademäärät Joensuussa ja Lieksassa. Lähde: Ilmatieteenlaitoksen kuukausikatsaukset, vol. 81.

Seuraavassa havainnoitsijaluettelo, jossa lomakkeiden palauttaneiden nimet on alleviivattu:

PA = Pentti Ahola, MA = Markku Alanen, HHA = Henna Halonen, JH = Jari Halonen, MH = Markku Halonen, VH = Veli Hassinen, RH = Raimo Heinonen, HH = Heikki Holmström, JHy = Juhani Hyttinen, IH = Ismo Hyvärinen, TI = Tuomas Immonen, OI = Outi Isokääntä, JJ = Juha Juutinen, JJä = Jarmo Jääntti, LK = Lauri Karttunen, HKI = Hannu Kivivuori, HKO = Harri Kontkanen, VK = Veikko Korhonen, KaK = Kari Koskela, KiK = Kimmo Koskela, HKä = Harri Kämäräinen, EJJ = Esa J. Laaninen, ELi = Esko Lappi, RL = Raimo Latja, ALe = Aila Lehtoranta, HL = Hannu Lehtoranta, Jouni = Jouni Lehtoranta, JuL = Jukka Lehtoranta, TMA = Tuomo Martinkainen, KM = Kimmo Martiskainen, JM = Juha Miettinen, PMu = Pertti Mullari, MO = Marko Ojala, PP = Petri Palviainen, PaP = Pasi Parkkinen, APo = Alpo Parkkonen, AP = Ari Parviainen, M&HP = Matti & Hannu Piiroinen, JoP = Jouni Pursiainen, MR = Matti Riikonen, KR = Kauko Rouhiainen, AT = Ari Tanskanen, JVT = Juha Valtanen, PZ = Pentti Zetterberg.

Kuntalyhenteet: Eno = Eno Nur = Nurmes
 Ilo = Ilomantsi Out = Outokumpu
 Joe = Joensuu Pol = Polvijärvi
 Juu = Juuka Pyh = Pyhäselkä
 Kes = Kesälahti Rää = Rääkkylä
 Kii = Kiihtelysvaara Toh = Tohmajärvi
 Kit = Kitee Tuu = Tuupovaara
 Kon = Kontiolahti Val = Valtimo
 Lie = Lieksa Vär = Värtsilä
 Lip = Liperi

Lajikohtainen katsaus

Kuikka (Gavia arctica) Pienempi havainnoitsijajoukko näki vähemmän kuikkia kuin parina edellisellä vuonna: 46 varmaa tai todennäköistä pesintää (v.85-87 25,67,74). Reviireistä peräti kolmasosa ilmoitettiin Lieksasta; (Eno 1, Ilo 4, Juu 3, Kii 4, Kit 2, Kon 2, Lie 15, Lip 5, Nur 1, Pol 1, Rää 5, Val 2, Vär 1). Löydetyissä kolmessa pesässä oli 1+1+2 munaa (v.86-7 1.6) ja niistä molemmat yksimunaiset

Tundraurpiainen rengastajan hyppysissä (Valok. Hannu Eskonen)

Loxia sp. 25.3.-8.5 ilmoitettiin yhteensä 138 Loxiaa, joista 1.5. 30m Vär Jumpuranvaara (OI,HH) ja 3.5. Rää Haapasalmi 40m (MH).

Havainnoitsijat: Markku Halonen (MH), Veli Hassinen (VH), Heikki Holmström (HH), Outi Isokääntä (OI), Harri Kontkanen (HK), Veikko Korhonen (VK), Esko Lappi (EL), Juha Miettinen (JM), Keijo Nuutinen (KN), Marko Ojala (MO), Ari Parviainen (AP), Hannu Piiroinen (HP), Matti Piiroinen (MP), Matti Riikonen (MR), Ari Tanskanen (AT), Erwin Tuppurainen (ET), Juha Valtanen (JV),

KESÄHAVAINNOT 1988

Juha Miettinen

Kesähavaintojen ilmoitusaktiivisuus laski hieman edellisestä vuodesta (28;v.87 38), mutta jälleen atlashavainnot täydensivät mukavasti aineistoa. Kiitokset havaintojaan ilmoittaneille sekä erityisesti Esko Lapille kesähavaintojen poimimisesta atlas-lomakkeilta ja Lieksan säähavaintojen kokoamisesta.

Heinätavi (*Anas querquedula*) Heinätaveja osuu kiikariin vuosi vuodelta vähemmän. Edellisvuoden pohjanoteeraus (16 ♂/♂) alitettiin vielä selvästi (11).

Uivelo (*Mergus albellus*) Uiveloita jää säännöllisesti joka vuosi P-Karjalaan kesäksi. Pesintää ei ole varmistettu sitten 1970-luvun. Tämän kertaiset havainnot: ♀ 6.8 Pyh Niemennokka (PZ), ♂ 3.7. Rää Kiesjärvi (KaK), 3♂ 19.6. Vär Sääperi (HKi). Sääperillä uivelot ovat lähes joka kesäisiä.

Pilkkasiipi (*Melanitta fusca*) Kevätmuutolta myöstyneitä lienevät seuraavat: 11.6. 3 SW Kit Kyyrönniemi (PZ).

Metsähanhi (*Anser fabalis*) Yhteensä 12 havaintoa, joista poikueet Lieksasta ja Nurmeksesta (TM) sekä pesälöytö (5 munaa) Ilo Kesonsuolta (AT).

Sepelhanhi (*Branta bernicla*) Joka vuosi löytyy kesäisiä sepluja P-K:sta. 1-2 yks viikon ajan kesäkuussa Lie Koli Merilänlahti (JJ).

Valkoposkihanhi (*Branta leucopsis*) Niin ikään yksi havainto: 19.6. 1 Toh Peijonniemi (AP).

Laulujoutsen (*Cygnus cygnus*) Joutsen valloittaa yhä uusia pesimäpaikkoja; pesiviä pareja ilmoitettiin 26 (vrt. Taulukko 1.), joista peräti 8 uusia. Tosin eräskin "uusi" paikka on ollut asuttuna 1950-luvulta alkaen!, mutta myös joitakin varmasti uusia pesäpaikkoja tuli tietoon. Lisäksi ainakin kahdeksalla uudella paikalla asusteli kesän ilmeinen nuori pari. Uudet pesintäpaikat kunnittain: Ilo 2 (E.Pitkänen/JMi), Juu 2 (K.Salmi/HL), Lie 2 (AT), Lip 1 (J.Varis/JMi), Nur 1 (P.Kärnä/HL). Kaikkiaan on 1980-luvulta tiedossa maakunnasta 59 paikkaa, joissa joutsen on varmasti pesinyt. Seuraavassa parit ja ilmeisesti pesimättömät yksilöt kunnittain: Eno 0+2, Ilo 3+0, Joe 0+2, Juu 4+5, Kes 0+4, Lie 14+7, Lip 1+3, Nur 1+0, Out 1+1, Rää 2+0, Val 0+2. Poikueissa (hyvin eri-ikäisissä) oli keskimäärin 3.8 (N=5) (v.84-7 4.1, 4.2, 4.4, 4.64).

Peltopyy (*Perdix perdix*) Ei havaintoja.

Riekko (*Lagopus lagopus*) Suurin osa havainnoista tuli edelleen at-laksen tiimoilta ja tyyppillisesti Juu-Val-Lie-Ilo suunnalta. Uusia havaintopaikkoja ilmoitettiin neljä: Joe Iiksensuo (14.4 5 soidintavaa!AT), Juu Matara Maaselkä ja P-Vuokko, Pielinen, Suuri-Nauha (HL), Lie Pielinen Lokkisaari (HL) sekä Val Honkakangas ja Lammaslehto (VK). Lisäksi seitsemän havaintoa "uusilta" atlasruuduilta Lieksasta. Varmoja pesintöjä ilmoitettiin 6 (v.86-7 12,7). Poikue/pesämäärät ja muiden havaintojen yksilömäärät kunnittain: Ilo 0+13, Joe 0+5, Juu 2+0, Kii 0+1, Kit 0+1, Kon 1+0, Lie 6+6 ja Val 2+0.

Kurki (*Grus grus*) Euroopan kurkivuosi ei sujunut kovinkaan malliikkaasti P-Karjalassa, sillä havaintoja todennäköisesti pesivistä kurkipareja ilmoitettiin viimevuotista vähemmän: 39 (v.85-7 15,35,54). Tosin pesimättömiä lintuja laskettiin vastaavasti hieman aiempaa enemmän 91: (v.85-7 69,55,74). Suurin parvi tavattiin tällä kertaa Vär Sääperissä (5.6. 25). Ainoa pesä löydettiin Rääkylästä (1 muna) ja sekin tuhoutui, ilmeisesti ihmisen toimesta! (HE). Neljästä poikueesta laskettiin poikaset (1+1+1+2).

Nokikana (*Fulica atra*) Nokikanoja tavattiin vain viidellä vanhalla paikalla yhteensä vähintään 10 paria.

Meriharakka (*Haematopus ostralegus*) Ei pesintäaikaisia havaintoja.

Härkälintu poikanen selässään (Valok. Hannu Eskonen)

pesät tuhoutuivat (toinen lokkien toimesta: HP). Kolmas pesintä tuotti yhden lentopoikasen (MH). Havaituissa poikueissa oli keskimäärin 1.22 poikasta (N=17) (v.85-7 1.56, 1.82, 1.87), joten pesinnät onnistuivat selvästi edellisvuosia heikommin.

Kaakkuri (*Gavia stellata*) Tietoon tuli Ilomantsista uusi pesäpaikka, joka tosin on varmasti ollut asuttuna jo kauan (AT). Havaintoja ilmoitettiin seitsemästä eri paikasta (Ilo, Juu, Kes, Kon, Lie 2), mutta yhtään pesintää ei varmistettu.

Härkälintu (*Podiceps griseigena*) Havaintoja kertyi edellisten vuosien tapaan vähän yli 30 parista. Havainnot kunnittain: Juu 5, Kes 9, Kit 2, Lip 3, Rää 12, Toh 1, Vär 1. Rää Haapasalmella käytiin kolmen pesän munat laskemassa: 5+5+1 (MH).

Mustakurkku-uikku (*P. auritus*) Vaikka mustakurkkuja nähtiin paria edellisvuotta vähemmän (vrt. Taulukko 1.), löytyi taas neljä uutta esiintymispaikkaa: Ilo Kesonsuo (AT), Kes Varmo (KM), Rää Varpasalo (Vesa Kuusela/KiK) ja Lie Sittalampi. Viime mainitussa paikassa pesintä tuhoutui veden nousun takia (MO). Parimäärät kunnittain: Ilo 1, Joe 3, Juu 3, Kes 3, Kit 2, Lie 1, Out 1, Rää 2 ja Vär 1.

	1981-3	1984	1985	1986	1987	1988
Mustakurkku-uikku	29	20	14	22	26	17
Laulujoutsen	9	12	7	27	29	27
Pikkutikka	3	6	17	18	12	14
Pohjantikka	4	1	8	5	6	6
Palokärki	?	5	6	4	12	8
Törmäpääsky	?	1077	1185	1230	1929	1455
Korppi	?	8	9	16	16	16

Taulukko 1. Eräiden lajien havaintomäärät (paria/koirasta; palokärki, törmäpääsky ja korppi: pesintöjen määrä) Pohjois-Karjalassa vuosina 1981-8. Vuosien 1981-3 tiedot on yhdistetty, jolloin samalta paikalta huomioitu vain yhden vuoden tiedot.

Kapustarinta (Pluvialis apricaria) Useilla "uusilla" soilla tavattiin kapustoja: Ilo Kesonsuo (AT), Koivusuo (HH) ja Viitalahdensuo (E.Pitkänen/JM), Kes Haukilahdensuo (KM), Rää Penkkisuo (HE,MH) sekä Val Lammaslehdensuo ja Ylä-Kolkonjärvi (VK). Yhteensä ilmoitettiin vähintään 32 paria (v.87 49). Pesimäsoiden määrä kunnittain: Ilo 5, Kes 3, Kii 1, Kit 1, Lie 5, Rää 1 ja Val 2.

Jänkäkurppa (Lymnocyptes minimus) 14.-24.5. välillä kuultiin ilmeisiä muutolla levähtäviä kurppia: Ilo Koivusuo (HH), Kit Ylälampi (MH), Kon Pitkäranta (HKo), Lip Saariniemi (MA) sekä Rää Kiesjärvi (KiK) ja Sangenlahti (MH). Näistä olivat Pitkärannan perinteiset jängät ilmeisiä pesiviä vaikkei myöhempiä havaintoja alueelta enää ilmoitettu.

Pikkukuovi (Numenius phaeopus) Havaintoja kertyi lähes viimevuotinen määrä 35 paria (v.87 38); myös muutamalta uudelta pesimäpaikalta: Ilo Viitalahdensuo (E.Pitkänen/JM), Kes Haukilahdensuo ja Varmo (KM), Kit Kirkkosuo (APo) sekä Val Suurisuo (VK). Lisäksi havainnot viideltä "uudelta" atlasruudulta Lieksasta. Havainnot kunnittain (parimäärä): Ilo 8, Kes 3, Kii 5, Kit 2, Kon 3, Lie 12, ja Val 2.

Punajalkaviklo (Tringa totanus) Ainoa ilmoitettu havis: 12.6. 1 Lip Liperinsalo Tetrinki (LK).

Suokukko (Philomachus pugnax) Kolmella paikalla tavattiin ilmeisesti pesiviä kukkoja. Näistä Ilo Kesonsuolta ei ole aiemmin ilmoitettu havaintoja (12-15 ♂ soittimella;AT). Lisäksi kesäkuiset havainnot Joe Iksenniemenestä ja Repokallion kaatopaikalta (HKä).

Vesipääsky (Phalaropus lobatus) 1980-luvun viides kesähavainto: 3 paria mahdollisesti pesi Ilo Kesonsuo (AT).

Pikkulokki - yhdistyksemme uljas tunnuslintu (Valok. Hannu Eskonen)

Pikkulokki (Larus minutus) Vaikka pikkulokkeja ilmoitettiin vain puolet edellisvuotisesta (300, v.86-7 313,630), oli esiintyminen ilmeisesti edellisvuotisen luokkaa, sillä molempina vuosina lasketuissa yhdyskunnissa oli keskimäärin saman verran pareja. Uusia yhdyskuntia tuli tietoon kaksi: Kit Ikolansaari Haapolahti (12 ♂;MH) ja Lip Siikasalmi Huuronlahti 20 ♂ (LK). Lisäksi Joe Ukonlahdella varmistettiin ensi kertaa pesintä (25 ♂;HKä).

Uuttukyyhky (Columba oenas) Ei havaintoja.

Käki (Cuculus canorus) Käen poikaspesiä/lentopoikasista tavattiin peräti 10 eri paikassa, joista neljässä tapauksessa ilmoitettiin isäntälaji: leppälintu (3;KiK) ja pensastasku, joka vielä 12.8 ruokki maastopoi-kasta Val Ylä-Valtimolla (VK).

Kehräätäjä (Caprimulgus europaeus) Kehräätäjällä menee todella heikosti. Ainoastaan kaksi havaintoa ilmoitettiin: Kon Kruununkangas (AP) ja atlasruutu 700:64 (JJä). Edellisessä vuonna saattoi surisijoiden vähyttä yrittää selittää sentään kolealla toukokuulla ja ennätysa-teilla, mutta nyt ei voi kuin ihmetellä mitä talvehtimisalueilla on tapahtunut.

	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988
Kehräätäjä	4	11	10	15	16	9	2
Kuhankeittäjä	19	28	34	34	63	78	73
Kultarinta	18	25	36	39	21	27	37
Mustapääkerttu	20	22	22	18	23	42	33
Idänuunilintu	10	17	11	13	11	14	18
Lapinuunilintu	4	5	13	5	5	14	9
Kultasirkku		24	24	29	25	33	18

Taulukko 2. Eräiden lajien havaintomäärät (o/oo) Pohjois-Karjalassa 1982-7.

Harmaapäätikka (Picus canus) Ei havaintoja.

Pikkutikka (Dendrocopos minor) Pikkutikkahavaintoja ei kertynyt aikaisempaa enempää vaikka valkoselkätikka-projektin ohessa löytyi useita uusia pesimäalueita: Eno Sarvinki Tuomilahti ♂ (RH), Kit Suoparsaari tuore kolo (JM), Kon-Pol Teyrisaari yht.3 reviiä (JM), Lip Tutjunniemi Kojokangas reviiä (JM), Pol Varonen ♂ (JM), Rää Haapaniemi ♂+kolo (MH). Havainnot kunnittain: Eno 1, Joe 1, Kit 2, Kon 2, Lip 2, Pol 4, Pyh 1 ja Rää 1 paria/♂.

Pohjantikka (Picoides tridactylus) Tavanomaisen niukasti havaintoja tästä korpimetsien lajista (vrt. Taulukko 1.). Ilahduttavaa oli kahden pesinnän varmistuminen. Kaikki havainnot: Ilo Haaralamminvaara ♂ (AT), Hattu Niemipuro ♂ ja Hattu Sammalpuuro ♂ (HH) sekä Petkeljärvi pesintä (I.Hyvärinen/JM), Juu Timovaara pesä (HL) ja Pol Ruopansaari ♂ (JM). Vain Petkeljärven tikkapaikasta oli ilmoitettu havaintoja aikaisemmilta vuosilta.

Palokärki (Dryocopus martinus) Ei tullut enää neljättä nousuvuotta peräkkäin. Tosin havaintojen määrää on vaihdellut näinä vuosina enemmän atlaksen takia kuin palokärkien lisääntymisen myötä. Palokärkiä nähtiin 33 eri paikassa (v.85-7 12,36,50 paria/yksilöä). Havainnot kunnittain: Ilo 3, Juu 2, Kes 4, Kit 4, Kon 2, Lie 5, Lip 5, Pol 2, Rää 3, Toh 1, Val 1 ja Vär 1 paria/yksilöä. Uusia löytöpaikkoja ilmoitettiin peräti 21 (v.87 35!), joten ilahduttavan runsaasti on palokärkiä

vielä PK:ssa jäljellä. Pesintöjä varmistettiin edellisvuotta vähemmän, mutta kuitenkin ihan mukavasti (vrt. Taulukko 1.): Kon Jakokoski 4 poik.reng (HP,KiK) ja Kalliojärvi (HKä), Lie atlasruutu 707:64 (TM), Lip Paloniemi (J.Pulkinen/LK), Risti (Oiva Ikonen/LK) ja Ristonkangas 4 poik.reng (JM), Rää Mäensalo (Väyrynen/MH) sekä Val Sauna-aho (VK).

Käenpiika (Jynx torquilla) Pesintöjä varmistettiin alle puolet edellisvuotisesta määrästä (8; v.78 17). Lisäksi ilmoitettiin vain neljä reviihävistä, joten ilmeisesti piikoja oli todellisuudessaakin vähemmän. Kaksi poikuetta rengastettiin ja niissä oli 4+7 poikasta (Rää Haapasalmi MH, JM; Rää Varpasalo T.Hirvonen, JM).

Kuhankeittäjä (Oriolus oriolus) Kuhankeittäjän vihellystä kuultiin taas runsaasti. Useimmilla alueilla kanta lienee ollut vähintään yhtä runsas kuin edellisvuotena, mutta muutamain paikoin (esim. Lip Saarniemi; MA) jopa niukempi (vrt. Taulukko 2.). Havainnot kunnittain (suluissa v.87): Eno 1 (-), Joe 11 (3), Kes 22 (30), Kit 2 (7), Kon 1 (5), Lie 3 (1), Lip 7 (7), Out 1 (3), Pol 4 (3), Pyh 2 (2), Rää 16 (8), Toh 1 (49 ja Vär 2 (2)).

Käenpiika, kolojen salaperäinen asukki (Valok. Hannu Eskonen)

Törmäpääsky (Riparia riparia) Uusia yhdyskuntia ilmoitettiin 9 (v. 87 27): Ilo Kerälänvaara ja Tokrajärvi (PP), Kes Kiurusaari ja Salokylä (KM), Lip Viitalahti ja Out Keretti (AT), Rää Kiesvaara Riihisaareke (KiK) ja Leppilampi (MH) sekä Val Rimminkangas (VK). Kokonaisparimäärä kolonioissa oli edellisvuotta pienempi (vrt. Taulukko 1.), mutta molempina vuosina tarkastetuissa yhdyskunnissa olivat parimäärät jokseenkin samat (vrt. Taulukko 3.).

Paikka	Parimäärä/kolojen määrä		Havainnoitsija
	1987	1988	
Eno Novikka	32	15	HP
Sarvinki Kaiskuvaara	110	175	RH
Sarvinki Pirttivaara	140	115	RH
Ilo Putkela	100	100	PP
Kii Murtojärvi	150	80	PA
Mäkrä	20	25	PA
Kon Uuro kaatopaikka	98	170	HKä
Lip Niva	25	30	LK
Riihilampi	3	5	LK
Rää Sintsi Hiekkala	20	20	KaK
Yhteensä		698	735

Taulukko 3. Törmäpääsky-yhdyskuntien parimäärät Pohjois-Karjalassa 1987/88. Mukaan otettu vain yhdyskunnat, joista havaintoja molemmilta vuosilta.

Korppi (Corvus corax) Jo kolmatta vuotta peräkkäin varmistettiin korpin pesintöjä 16 (ks. Taulukko 1.). Pesinnät kunnittain: Ilo 2, Joe, Juu, Kon, Lie 6, Lip, Pol, Tuu ja Val 2. Uusia pesäpaikkoja tuli tietoon kuusi ja sen lisäksi nähtiin korppipoikue Lieksassa kuudella "uudella" atlasruudulla. Uudet pesäpaikat kunnittain: Ilo 2 (AT ja HH), Juu (HL), Pol (AT) ja Val 2 (VK). Valtimolla Veikko Korhonen on havainnut mahdollisia ihmisen tuhoamia pesintöjä ja siksi varmuuden vuoksi julkaistaan korpin pesäpaikat vain kunnan tarkuudella. Pesissä oli rengastusikäisiä poikasia keskimäärin 3.00 (v.84-7 3.5,4.17,4.75, 4.00), joten pesintätulos oli toistaiseksi heikoin.

Mustavaris (Corvus frugilegus) Ennätysmäisen runsaat kesähavainnot sisältävät pesintään viittaavan havainnon! Kaikki havikset: 24.5 3 Joe Iiksenvaara (EJL), 9.6 3 S Ketunpesät (KiK) ja 16.7 ad+juv! Repokallion kaatopaikka (AP), Lie 1 yks. ruudut 702:65 ja 702:68 (MR ja RL), 4.6 1 Rää Sangenlahti (MH) sekä 12.6 1 Vär Niirala (PZ).

Naakka (Corvus monedula) Joensuun ulkopuolelta kaksi havaintoa: 21.5 6p Juu E-Vuokko (JH) ja touko-elok. 3-6 Lie Keskusta-Lamminkylä (ilmeisesti pesi) (MO).

Kuukkeli (Perisoreus infaustus) Lieksasta neljä atlashavaintoa, joista 2 parista ja 2 poikueesta. Lisäksi havainto vain Val Luodesuolta (♂;VK).

Pähkinähakki (Nucifraga caryocatactes) Hakki tavattiin pesintään viittaavasti koko kesän Kes keskustan ympäristössä ja Nivunginsalossa (KM) sekä Lip keskustan-Konttilansalmen tienoilla (Pappinen/KR).

Sinitiaainen (Parus caeruleus) Pesintöjä tuli tietoon neljältä parilta, joista yksi pesi kahdesti läheisiin pönttöihin Joe Höylaksella (JM). Muut pesinnät; Joe Kirkkokatu 5 poik.reng. (V.Mannelin/KiK), Lip keskusta poikue (LK) ja Ylämylly 6 poik.reng. (E.Matikainen/KiK).

Kuusitiainen (Parus ater) Ilmeisesti ensimmäinen varmistettu pesintä 1980-luvulla: 10 pull reng.pöntöstä Joe Noljakka Koivuvaara (JM).

Pyrstötiainen (Aegithalos caudatus) Neljä havaintoa, joista kaksi pesintöjä (kolmas ja neljäs 1980-luvulla PK:ssa rengastettu poikue). Kit Taipale 10 poik.reng. (AP, JM), Lip Saariniemi ♂ mahd. pesi (MA) ja Tutjunniemi Lautasuo ♂ (JM) sekä Pol Teyrisaari 12 poik.reng. (JM).

Kultarinta (Hippolais icterina) Kultarintoja löytyi lähes vuosien 1984-5 veroisesti (vrt. Taulukko 2.). Havainnot kunnittain (suluissa v.86): Joe 9 (2), Kes 3 (1), Kit 1 (1), Kon 1 (5), Lie 1 (3), Lip 3 (-), Pol 1 (-), Pyh 1 (2), Rää 13 (3), Toh 1 (4) ja Vär 3 (5). Joensuussa tehty yölaulajakarttoitus ja Rääkkylän alueen tehokkaampi komppaus nostivat selvästi reviirien kokonaismääriä.

Mustapääkerttu (Sylvia atricapilla) Normaali 33 koirasta löytyi eri puolilta P-Karjalaa (vrt. Taulukko 2.). Peräti kaksi kolmasosaa linnuista löytyi Joensuusta ja Rääkkylästä. Rää Haapasalmen hyvissä kerttumaastoissa oli vielä tavallistakin suurempi keskittymä: 900!! Havainnot kunnittain: Joe 9 (3), Kes 1 (2), Kit 1 (4), Kon 2 (2), Lie 1 (3), Pyh 2 (2), Rää 13 (8), Toh 4 (7).

Idänuunilintu (Phylloscopus trochiloides) Idulit olivat hieman tavano- maista runsaampia, sillä esimerkiksi Kon Kolvananuuro jäi lähes tutki- matta. Lisäksi kuultiin heinäkuussakin 5 ilmeistä muuttomatalla ol- lutta (Joe 3; AP, Kon 2; HKO). Muut havainnot: Kon Kolvanuuro (HH), Joe Noljakka (HKO), Joe Repokallio 2♂♂ (AP, HKO), Kii Tölppä (PA), Kon Ja- kokoski (HP) ja Havukkavaara (HKO), Lie Anttosenvaara, Heinävaara, Hiltuspuro ja Liukulampi (MR) sekä Koli (JJ), Rää Haapasalmi (MH), Piimälahti 2♂♂ ja Pyssysalo (KaK) sekä Vär keskusta (HKI).

Lapinuunilintu (Phylloscopus borealis) Pohjoisissa kunnissa oli jäl- leen lapinuunarien enemmistö (vrt. Taulukko 2.). Entiseen malliin osa havainnoista koskee muuttomatalla laulelleita. Kaikki havainnot: Kon Seltie 1 reviiiri (HKO), Lie Laklajärvi ♂, Särkkälammot ♂ ja Maksi- movaara 2♂♂ (MR), Lip Markonniemi (LK), Val Valkeenlammenkangas ♂, Töyläs ♂ ja Louhivaara reviiiri (VK).

Tilhi (Bombycilla garrulus) Lieksasta 10 atlashavainto, joista kaksi varmistettua pesintää (MR). Lisäksi Valtimolta neljä havainto 1-10 yksilöstä (VK) ja havainnot parista: Ilo Hattu Niemipuro (HH) ja Lip Saariniemi (MA).

Lapinharakka (Lanius excubitor) Viime vuotista selvästi harvalukui- sempi. Lieksasta 4 poikuehavaintoa: ruudut 703:65 (PaP) ja 707:64 (TM) sekä Laklajärvi ja Purassuo (MR). Ainoa havis muista kunnista: Kes Varmo Kousa useita havaintoja (KM).

Pikkuvarpunen (Passer montanus) Havaintoja vain ennestään tunnetuilta pesimäpaikoilta (Kes-Kit-Vär-Toh-Rää).

Tikli (Carduelis carduelis) Ainoa havainto vakiopaikasta: 1-8.7 1-2 Joe Repola (PZ).

Hemppo (Carduelis cannabina) Yhtään kesähavaintoa ei ilmoitettu!

Kultasirkku (Emberiza aureola) Normaalia vähälukuisempi lähes joka paikassa. Sääperilläkin puolet tavallista vähemmän. Kaikki havainnot: Joe Kettuvaara 2♂♂ (HKä), Leveälahti 2♂♂ (JM) ja Vehka- lahti ♂ (JM), Kit Päätteenlahti ♂ (APo) Lie Pokronlampi ♂ ja Sokojoki 2♂♂ (MO), Out Sysmäjärvi ♂ (HKO) sekä Vär Sääperi 8 ♂♂ (HKI). Näistä uusia paikkoja olivat Vehkalampi ja Sysmäjärvi.

HÖYTIÄISEN KANAVAN LINTUASEMA 1988

Juha Miettinen & Ari Latja

Rengastustoiminta Höyläksellä jatkui edelleen aktiivisena vuoden 1988 aikana. Tosin vakioverkkopäiviä kertyi lähes kuukautta aiempaa vä- hemmän, mutta pyyntimääriin tällä ei ollut suurta merkitystä, koska vajaus koski lähinnä lokakuuta, jolloin lintuja oli liikkeellä taval- lista huomattavasti vähemmän.

Kuvaavaa vuodelle oli erittäin lämmin kesä ja siitä seurannut ennätys- mäinen kiire verkoilla hyönteissyöjien päämuuttoaikaan. Negatiivisena piirteenä vuodesta jäi mieleen tolkkuttoman korkealla pysytellyt Pyhä- selän pinta, mikä esti kahlaajapyynnit lähes täydellisesti ja hanka- loitti muutenkin liikkumista ja rengastamista alueella. Vakioverkoissa riitti keväällä lintuja paremmin kuin edellisena vuonna, mutta ei sentään ennätyskevään 1985 malliin. Sen sijaan elo- ja syyskuussa rengastuksia kertyi paremmin kuin koskaan. Vuoden ren- gastusten yhteismäärä (6940) on selvästi toiseksi paras vuosisumma. Rengastuspäiviä kertyi yhteensä 115 (v.86-7 167,155), joista 21 (27,19) oli talvivakioopyyntiä, 81 (117,114) vakioverkkopyyntiä ja 4 (6-7) pesäpoikas- ja/tai emorengastuspäiviä. Tiaisten yöpymistutki- muksen pönttökierroksia tehtiin 3. 9 aamuna oli pyynnissä vain osa vakioverkoista. Keväällä oli pyyntiä 27.4.-11.6. välillä yhteensä 25 päivänä. Heinäkuu loppupuolella oli viisi pyyntipäivää, mutta yhtei- näinen pyynti pääsi käyntiin vasta 8.8 jatkuen aina 20.9 asti. Tämän jälkeen oli syyskuussa vain 2 pyyntipäivää ja lokakuussa 12. Rengas- tajat, rengastuspäivien lukumäärä ja rengastus- sekä kontrollimäärät selviävät taulukosta 1.

Rengastukset ja kontrollit

Rengastus- ja kontrollimäärät päivittäin ovat kuvassa 1. Kevättal- vella ja keväällä lintuja tuli verkkoon kohtalaisesti. Samoin heinä- kuussa oli lintuja odotetusti hyvin liikkeellä. Yhtenäisen pyynnin alkaessa oli hyönteissyöjien muutto jo rajusti käynnissä ja elokuussa tulikin lintuja verkkoon enemmän kuin koskaan. Syyskuussa pääosissa olivat hömpät. Lajikohtaiset rengastus- ja kontrollisummat on esi- tetty taulukossa 2. Kymmenen eniten rengastettua lajia ja niiden ren- gastussummat on esitetty taulukossa 3. Edellisvuoteen verrattuna vaihtui jälleen puolet listan lajeista. Pajulintu ja hömötiainen olivat edelleen selvästi eniten rengastetut lajit. Hyvien talviren- gastuspäivien ansiosta punatulkku ja keltasirkku nousivat listalle. Rastaslinnut taas putosivat listalta, jolle ei myöskään hömpää ja tallaria lukuunottamatta muita vaeltajia mahtunut.

	reng	kontr	yht	pv
Juha Miettinen	4590	960	5550	64
Jouko Tiussa	1202	432	1634	34
Ari Latja	962	201	1163	34
Tapio Aalto	96	3	99	1
Markku Alanen	84	56	140	4
Jouni Pursiainen	6	5	11	1
	6940	1657	8597	115 (osittain samoina päivinä)

Taulukko 1. Rengastajat, rengastus- ja kontrollisummat sekä rengastuspäivien lukumäärä 1988.

	kevät	syksy	yht.	kontr	1984-88
Sinisorsa Ana pla	-	-	-	-	4
Jouhisorsa Ana acu	-	-	-	-	1
Tavi Ana cre	-	-	-	-	7
Heinätaavi Ana que	-	-	-	-	1
Varpushaukka Acc nis	1	1	2	-	14
Pyy Tet bon	-	1	1	-	1
Luhtahuitti Por por	-	-	-	-	2
Taivaanvuohi Gal gal	-	3	3	-	40
Heinäkurppa Gal med	-	-	-	-	2
Jänkäkurppa Lym min	-	1	1	-	30
Lehtokurppa Sco rus	-	-	-	-	1
Tylli Cha hia	-	-	-	-	1
Valkoviklo Tri neb	-	-	-	-	2
Liro Tri gla	6	-	6	-	76
Pikkusirri Cal min	-	-	-	-	2
Lapinsirri Cal tem	-	-	-	-	4
Kuovisirri Cal fer	-	-	-	-	1
Suosirri Cal alp	-	-	-	-	88
Jänkäsirriäinen Lim fal	-	-	-	-	8
Suokukko Phi pug	1	-	1	-	45
Käki Cuc can	-	-	-	-	1
Hiiripöllö Sur ulu	-	-	-	-	5
Varpuspöllö Gla pas	-	-	-	-	7
Lehtopöllö Str alu	5	-	5	1	9
Hel mipöllö Aeg fun	-	3	3	-	32
Kehraaja Cap eur	-	-	-	-	2
Tervapääsky Apu apu	-	-	-	-	6
Käpytikka Den maj	3	3	6	25	68
Valkoselkätikka Den leu	-	-	-	-	1
Pikkutikka Den min	-	-	-	3	34
Pohjantikka Pic tri	-	1	1	-	11
Käenpiika Jyn tor	-	2	2	-	18
Kiuru Ala arv	-	-	-	-	1
Haarapääsky Hir rus	30	12	42	-	190
Räystäspääsky Del urb	4	1	5	-	93
Törmäpääsky Rip rip	53	-	53	-	79
Kuhankeittäjä Ori ori	-	-	-	-	2
Varis Cor nix	-	-	-	-	2
Harakka Pic pic	-	1	1	-	3
Närhi Gar gla	4	3	7	2	21
Talitiainen Par maj	83	117	200	249	1023
Sinitiaainen Par cae	2	57	59	25	622
Kuusitiaainen Par ate	11	18	29	-	88
Töyhtötiainen Par cri	-	2	2	-	17
Lapintiaainen Par cin	-	4	4	-	36
Hömötiainen Par mon	5	1614	1619	319	5450
Pyrstötiainen Aeg cau	1	1	2	-	1082
Pähkinänakkeli Sit eur	1	-	1	-	7
Puukiipijä Cer fam	-	-	-	-	9
Peukaloine Tro tro	-	2	2	-	11
Räkättirastas Tur pil	2	4	6	-	332

Laulurastas Tur phi	-	7	7	-	61
Punakylkirastas Tur ili	10	12	22	2	311
Mustarastas Tur mer	-	-	-	-	5
Kivitasku Oen oen	-	2	2	-	8
Pensastasku Sax rub	4	5	9	-	72
Leppälintu Pho pho	19	18	37	3	170
Satakieli Lus lus	1	-	1	-	2
Sinirinta Lus sve	27	26	53	7	316
Punarinta Eri rub	6	48	54	2	493
Pensassirkkalintu Loc nae	-	-	-	-	6
Ruokokerttunen Acr sch	90	181	271	99	1002
Viitakerttunen Acr dum	-	2	2	-	15
Luhtakerttunen Acr ris	-	1	1	-	1
Rytikerttunen Acr sci	-	-	-	-	14
Rastaskerttunen Acr aru	1	-	1	1	1
Kenttäkerttunen Acr agr	1	-	1	-	1
Kultarinta Hip ict	-	1	1	-	3
Lehtokerttu Syl bor	19	59	78	2	442
Mustapääkerttu Syl atr	-	3	3	-	17
Pensaskerttu Syl com	4	6	10	4	151
Hernekerttu Syl cur	6	112	118	27	459
Pajulintu Phy lus	407	2615	3022	562	8367
Tiltaltti Phy col	2	36	38	4	282
Idäntiltaltti Phy col tri	-	-	-	-	1
Sirittäjä Phy sib	2	6	8	-	64
Idänuunilintu Phy des	-	-	-	-	3
Lapinuunilintu Phy bor	-	-	-	-	3
Kirjosiiپیوونilintu Phy ino	-	1	1	-	5
Hippiäisuunilintu Phy pro	-	1	1	-	1
Hippiäinen Reg reg	-	9	9	-	117
Harmaasieppo Mus str	19	59	78	4	268
Kirjosieppo Fic hyp	140	28	168	26	541
Pikkusieppo Fic par	-	-	-	-	2
Rautiaainen Pru mod	1	-	-	-	26
Keltävästäräkki Mot fla	15	1	16	-	186
Västäräkki Mot alb	8	5	13	2	85
Metsäkirvinen Ant tri	3	12	15	2	181
Niittykirvinen Ant pra	14	11	25	6	254
Lapinkirvinen Ant cer	1	-	1	-	6
Tilhi Bom gar	-	4	4	-	34
Pikkulepinkäinen Lan col	7	15	22	1	126
Lapinharakka Lan exc	-	2	2	-	38
Peippo Fri coe	38	5	43	7	339
Järripeippo Fri mon	4	6	10	3	61
Viherpeippo Car chl	-	-	-	-	3
Vihervarpunen Car spi	6	9	15	1	621
Urpiainen Car mea	47	22	69	1	1073
Tundraurpiainen Car hor	-	1	1	-	70
Punavarpunen Car ery	3	10	13	-	40
Punatulkku Pyr pyr	266	44	310	156	1060
Keltasirkku Emb cit	125	38	163	34	179
Kultasirkku Emb aur	-	-	-	-	3
Pikkusirkku Emb pus	-	-	-	-	2
Pohjansirkku Emb rus	-	13	13	-	99
Pajusirkku Emb sch	25	121	146	81	826
Lapinsirkku Cal lap	-	-	-	-	1
Yhteensä	1532	5408	6940	1657	28105
Lajeja	48	61	70	32	107

Taulukko 2. Höylaksen kevään ja syksyn rengastukset ja kontrollisumma vuonna 1988 sekä rengastusten yhteismäärä vuosina 1984-1988.

	1985	1986	1987	1988	1984-88				
1. Phy lus	2113	Par mon	1435	Phy lus	2034	Phy lus	3022	Phy lus	8
2. Car mea	730	Phy lus	1021	Par mon	1700	Par mon	1619	Par mon	5
3. Par mon	641	Aeg cau	420	Car spi	230	Pyr pyr	310	Aeg cau	1
4. Aeg cau	636	Pyr pyr	418	Acr sch	223	Acr sch	271	Car mea	1
5. Car spi	344	Par maj	341	Par maj	202	Par maj	200	Pyr pyr	1
6. Par cae	282	Emb sch	317	Tur pil	175	Fic hyp	168	Par maj	1
7. Par maj	238	Car mea	242	Fic hyp	174	Emb cit	163	Acr sch	1
8. Pyr pyr	233	Acr sch	198	Tur ili	130	Emb sch	146	Emb sch	
9. Emb sch	178	Par cae	192	Eri rub	122	Syl cur	118	Par cae	
10. Acr sch	155	Eri rub	177	Ant pra	113	Syl bor	78	Car spi	
						Mus str	78		

Taulukko 3. Kymmenen eniten rengastettua lajia 1984-88

Kevät

Toukokuun alussa oli vielä takatalven jäljiltä paksut kinokset paikoin verkkopaikoilla, joten pyynti käynnistyi toden teholla vasta 7.5. Kahlaajakatiskoilla ei ollut pahemmin käyttöä vedenpinnan korkeuden takia, joten pyynti keskittyi vakioverkkoihin. Lintuja riitti verkkoihin ihan mukavasti. Pajulintujen ja kerttujen ohella saatiin muun muassa sinirintoja, satakieli, lapinkirvinen ja pääskyjä. Mielenkiintoisimmat lajit osuivat kuun loppupuolelle: rastas ja kenttäkerttunen peräkkäisinä päivinä verkossa. Kenttäkerttunen oli siinä vaiheessa viides havainto maassamme.

Ruokokerttunen rengastustilaston kymmenes (Valok. Hannu Eskonen)

Kirjosieppoja rengastettiin kesällä runsaiten (Valok. Hannu Eskonen)

Pesintäaikaiset rengastukset

Pesäpoikasten ja emolintujen rengastus oli hieman edellisvuotta vähäisempää keskittyen lähinnä pönttölintujen emo- ja poikasrengastukseen (ks. taulukko 4).

		pesäpoikasia	emolintuja
Lehtopöllö	Str alu	5	1
Punakylkirastas	Tur ili	6	2
Leppälintu	Pho pho	9	4
Kirjosieppo	Fic hyp	93	33
Talitiainen	Par maj	62	14
Sinitiaainen	Par cae	7	2
Kuusitiaainen	Par ate	9	2
Ruokokerttunen	Acr sch	2	-
		193	58

Taulukko 4. Pesäpoikas- ja emolinturengastukset/kontrollit 1988.

Syksy

Heinäkuun parilla rengastuskerralla saatiin jälleen yksi kultarinta. Elokuun alussa verkkoon tarttui luhtakerttusia, mutta ensimmäistä kertaa jäi rytikerttunen puuttumaan kokonaan lajistosta, joten kuusi kerttuslajia samana vuonna jäi vain haaveeksi. Pajulintuja tuli verkkoon enemmän kuin koskaan, mutta monia muita lajeja, kuten siritäjiä, pensaskerttuja, harmaasieppoja, sinirintoja ja pohjansirkuja huolestuttavan heikosti.

Loppusyksyä piristivät itäiset fyllarit kirjosiipi- ja hippiäisuunilintu, joista jälkimmäinen oli uusi laji Höylakselle ja ilmeisesti neljäs P-K:ssa. Syksyn kolmas uusi rengastuslaji oli pyy, joka lienee tuiki harvinainen verkkolaji lintuasemilla. Vaelluslinnut

Pöllöt olivat lähes kateissa. Rengastuksia saatiin vain helmipöllöstä (3).

Myös tikkojen vaellus oli vaisua; kaikkien kolmen tikkalajin rengastusmäärät olivat edellisiä vuosia pienemmät. Pikkutikkoja jopa ei rengastettu yhtään.

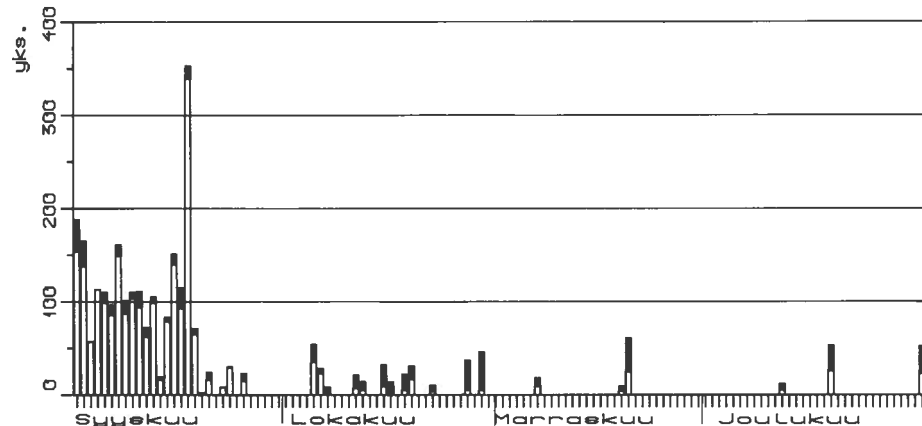
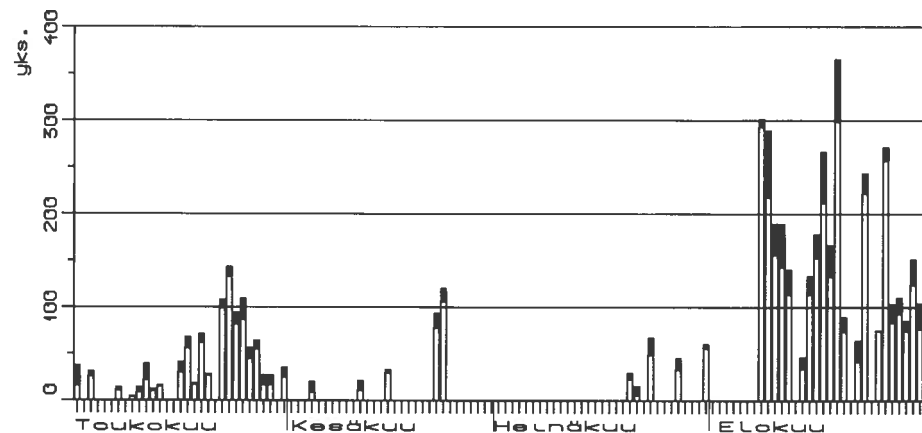
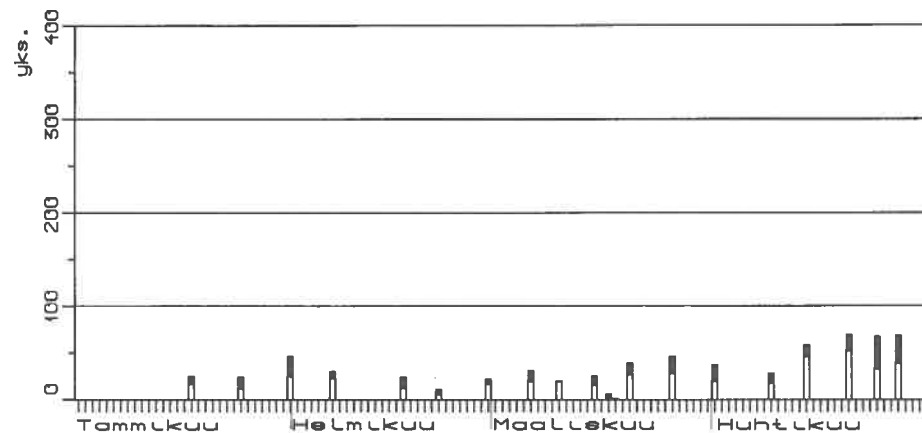
Pyrstötiaisia rengastettiin vain yksi ainoa! Hömötiainen oli jälleen syksyn ehdoton massalaji: 1619 rengastusta eli lähes edellisvuotiseen ennätykseen päästiin (1700). Vaelluksen ajoittuminen oli hyvin edellisvuoden kaltainen; huippu oli vain vajaa viikkoa aikaisempi. Parhaana päivänä (17.9) rengastettiin lähes 300 hömppää! Tämän jälkeen vaellus lopahti erittäin jyrkästi. Lapintiaiset rengastukset ovat laskusuunnassa: 4 reng. (v.85-7 19,8,5). Töyhtötiaisia rengastettiin vain 2, mutta selvästikin tämäkin laji vaeltaa lähes joka syksy jonkin verran. Kuusitiaiset olivat lähes kateissa: vain 18 rengastettua. Sini- ja talitiaisvaellus oli vaisua kuten edellisvuonnakin.

Puukiipijä onnistui alittamaan vielä viimevuotisen pohjanoteerauksen: ei rengastuksia!

Närhien liikehdintä oli hyvin vaisua.

Myös urpiaiset loistivat edelleen viimevuotiseen malliin poissaolollaan. Vähäisten urpiaisten joukkoon osui yksi tundraurpiainen. Vihervarpusia tuntuvat liikkuvan Höylaksella vain joka toinen vuosi; nyt oli vuorossa välivuosi.

Sinitiaainen on yksi Höylasin tyyppilintuja (Valok. Hannu Eskonen)

Kuva 1. Päivittäiset rengastukset (valkeat) ja kontrollit (mustat).

PÄIVÄPETOLINTUJEN PESINTÄ POHJOIS-KARJALASSA 1988

Hannu Lehtoranta

Entiseen tapaan tässä katsauksessa käsitellään päiväpetolintujen pesintää Pohjois-Karjalassa kesällä 1988 poislukien valtakunnalliset erikoistutkimuslajit maakotka, sääksi ja muuttohaukka. Pesintäkausi 1988 oli säiden osalta poikkeuksellisen lämmin. Petolintujen ravinnosta myyriä oli runsaasti läänin pohjoisosissa, etenkin Juuassa (Lehtoranta 1989). Läänin keskiosissa myyriä oli vaihtelevasti ja eteläosissa niukasti.

Kanalintujen kannat olivat nousussa ja etenkin Nurmes-valtimo alueella kanalintuja oli melko runsaasti. Jäniksiä tuntui metsästäjien mukaan olevan melko niukasti. Oravilla näytti olevan lisääntyvä suuntaus. Yllättävä havainto oli se, että lämpimästä kesästä huolimatta ampiaisia ka kimalaisia oli vähän. Vähäisyys lienee johtunut edelliskesän koleudesta ja sateisuudesta.

Tutkimustehokkuus oli vähintäänkin edellisvuosien tasolla. Vähäisiä poikkeuksia lukuunottamatta ennestään tiedossa olleet risupesät tarkastettiin ja melkoinen määrä uusia pesiä löydettiin tai saatiin muuten tietoon.

Asuttuja päiväpetolintureviirejä todettiin yhteensä 368 ja niiltä varmistettiin 104 pesintää. (v.-87 372/103). Entiseen tapaan reviiiriksi on kelpuutettu myös yksittäiset tapaamishavainnot.

Havaintonsa palautti 26 havannoitsijaa, mikä on edellisvuosien luokkaa oleva määrä. Näiden havaintojen lisäksi täydensin aineistoa lintuatlakseen ilmoitetuista havainnoista.

Havaintolomakkeen palauttivat seuraavat henkilöt (suluissa päähavaintokunta):

Ahola Pentti (Kii), Alanen Markku (Lip), Halonen Markku (Rää), Holmström Heikki (Ilo), JUUAN LINTUHARRASTAJAT (Halonen Jari ja Henna, Kirjavainen Harri, Lehtoranta Hannu ja Aila, Lehtoranta Jouni) (Juu), Juvaste Risto (Kes), Järvinen Paavo (Kit), Karttunen Lauri (Lip), Kontkanen Harri (Kon), Korhonen Veikko (Val), Koskela Kimmo (Kon), Laaninen Esa Jukka (Joe), Lappi Esko (Lie), Miettine Juha (Kii), Missonen Tapani (Kit), Nivanaho Rauno (Kii), Parkkonen Alpo (Kit), Parviainen Ari (Kon), Suomalainen Juha (Kon), Tanskanen Ari (Pol), Vainikka Olavi (Lie).

Pesintä lajeittain (suluissa v.1987 lukemat, LEHTORANTA 1988)

HIIRIHAUKKA: Määriltään hiirihaukan pesintä sujui paljolti edellisen vuoden malliin. Reviiirejä ilmoitettiin yhteensä 115 ja niiltä 45 varmistettua pesintää (112/40).

Poikastuotossa päästiin edellisvuoden alhaisista lukemista nousemaan normaalimmalle tasolle. Poikastuotoksi tuli 2,06 poikasta asuttua pesää (=aloitettu muninta) kohden (1,28).

Ravintotilanteen aiheuttamat erot eri alueiden poikastuotossa olivat taas melko selvät. Läänin eteläisten kuntien alueella myyriä oli niukasti. Kesälahden, Kiihtelysvaaran ja Kiteen alueen poikastuotto oli 1,79 poikasta asuttua pesää kohden, kun se läänin muilla alueilla oli 2,42 poikasta asuttua pesää kohden.

Tuhoutuneita pesintöjä oli edellisvuotta vähemmän, kun vain kaksi pesintää keskeytyi munavaiheessa (5). Poikueet olivat pääosin normaaleja kahden ja kolmen poikasen poikueita. Yhden poikasen poikueet keskityivät myyräkatotalueille. neljän poikasen poikueita ei tavattu. Poikasia laskettiin yhteensä 72 ja 70 niistä rengastettiin (37/34).

Hiirihaukka pesällään (Valok. Hannu Eskonen)

MEHILÄISHAUKKA: Mehiläishaukalle kesä 1988 oli jo toinen peräkkäinen huono pesintäkausi. Reviiirejä ilmoitettiin 32, mutta niiltä vain 3 varmistettua pesintää (29/3).

Juuassa pesintä tuhoutui poikasvaiheessa ilmeisesti ravintopulaan. Valtimolla pesäpuun kaato oli monitoimikone, jonka kuljettaja oli huomannut tapauksen ja asettanut poikaset mättäälle, johon emot olivat yrittäneet ruokkia poikasia. Veikko Korhonen kävi tekemässä paikalle pari metriä korkean lavarakennelman, jotta poikaset olisivat turvassa maapeidoilta. Emot jatkoivat ruokintaa, mutta kolea ja sateisen elokuun alun vuoksi VK suoritti apuruokintaa banaanilla ja jauhelihalla. Emot jatkoivat ruokintaa reilut kaksi viikkoa, mutta näyttivät sitten lopettavan ruokinnan. Siinä vaiheessa vanhempi poikanen oli jo kadonnut maastoon ja nuorempi otettiin huostaan ja lähetettiin Heinolan lintutaraan. Samana iltana vanhempi poikanen oli tullut 1,6 km päässä pesästä erään talon pihaan kerjäten ruokaa. Tämäkin poikanen jouduttiin lähettämään Heinolaan. ilman apua tämäkin pesintä olisi mitä todennäköisimmin tuhoutunut.

Ainoa lentopoikasiin asti onnistunut pesintä todettiin Polvijärvellä, missä rengastettiin kaksi poikasta. Elokun loppupuolella todettiin lisäksi muutamia tapauksia, joissa näkiintyneitä mehiläishaukanuorukaisia joutui ihmisen hoiviin. Itsenäistymisen jälkeen poikaset ilmeisesti kohtasivat ankan ravintopulan ja tulivat heikkokuntoisiksi.

PIEKANA: Piekanasta tehtiin kaksi kesäaikaista havaintoa. Toinen havainto tuli Lieksasta ja toinen Ilomantsista.

KANAHAUKKA: Pesintöjen määrä lisääntyi hieman heikkoon vuoteen 1987 verrattuna. Reviiirejä ilmoitettiin 48 ja varmistettuja pesintöjä 27 (43/20).

Poikastuotto aloitettua pesintää kohden parani edellisestä vuodesta, vaikka munamäärät olivat hieman alhaisempia. Poikastuotto oli 2,95 poikasta asuttua pesää kohden (2,60). Tuhoutumisia todettiin vain kaksi. Kiihtelysvaarassa pesässä oli munansiruja ja Juuassa pesä oli pudonnut kuusesta haudonnan aikana. Kaikkiaan ilmoitettiin tiedot 59 poikasesta joista 55 rengastettiin.

VARPUSHAUKKA: Pientä lisäystä tapahtui varpushaukkojen löytämisessä. Kuten muistetaan vuonna 1987 tehtiin ennätysellisen vähän varpushaukkihavaintoja. Nyt reviierejä todettiin 42 ja pesintöjä varmistettiin 12 (30/5). Määrät ovat pieniä, kun huomioidaan, että kyseessä on yksi yleisimmistä päiväpetolinnuistamme. Pesintöjen varmistaminen on tunnetusti vaikeaa, emmekä jatkossakaan ehkä pääse tämän lajin kohdalla hyvään tutkimustehokkuuteen. Petolintutkimusruutujen merkitys varpushaukan kaltaisen lajin tutkimuksessa on erittäin tärkeä, joten ruuduilla tehtävässä työssä olisi syytä entisestäänkin lisätä varpushaukkabiotooppien tarkastusta. Vuoden 1988 pesinnöissä oli silmiinpistävästi pienet munamäärät ja poikastuottoluvut. Rengastusikäisiksi kehittyi vain 3,28 poikasta poiketta kohden. Yksi juukalainen pesintä tuhoutui poikasvaiheessa, kun neljästä munasta kuoriutuneet kaksi poikasta kuolivat pesään puolikasvaisina. Poikastuotoksi asuttua pesää kohden tulee 2,87 poikasta. Poikueet olivat harvinaisen pieniä, sillä vain yhden, kahden ja kolmen poiksen poikueita tavattiin. Yhteensä poikasasia kertyi 26, jotka kaikki rengastettiin.

SINISUOHAUKKA: Odotetusti tätä myyräspesialistia esiintyi niillä alueilla missä oli myyriä runsaimmin. Reviierejä kertyi 39 ja löydettyjä pesiä 5. Pesälöytökuntia olivat Valtimo, Nurmes, Lieksa, Juuka ja Kontiolahti, joissa reviierejkin oli eniten.

Juuan ja Lieksan pesät olivat vesoittuneella taimikolla melko jyrkässä rinteessä, Kontiolahden ja Valtimon pesät hakkuuaukolla ja Nurmeksen pesä siemenpuuasentoon hakatun alueen reunalla. Poikastuotto asuttua pesää kohden oli normaalin hyvä 5,00 poikasta. Pesintöjen tuhoutumisia ei todettu. Poikasasia havaittiin yhteensä 23, joista 15 rengastettiin.

RUSKOSUOHAUKKA: Vuosi oli ruskosuohaukalle huono. Yhtään varmistettua pesintää ei todettu. Reviiirihavaintojakin kertyi vain 7 (12/3). Kahden reviiirin kuntia olivat Kitee ja Outokumpu ja yhden reviiirin kuntia Kontiolahti, Liperi ja Värtsilä.

HAARAHAUKKA: Pesimäaikaisia haarahaukkihavaintoja tehtiin 3, jotka kaikki Lieksasta. Yhdellä reviiirillä nähtiin saalista kantava yksilö, joka lensi Neuvostoliiton puolelle.

NUOLIHAUKKA: Havaintojen määrässä tapahtui edelleen laskua. Reviiirimäärä oli 36 ja varmistettuja pesintöjä niillä 8 (42/14). Eniten havaintoja on tehty vuonna 1986 (53/23). Varmistetuista pesinnöistä taas puolet oli pesälöytöjä ja puolet pesänsä jättäneitä poikueita. Poikastuotto oli normaalia tasoa. Poikasmäärä asuttua pesää kohden oli 2,50 poikasta. Neljässä poikueessa oli kaksi janeljässä kolme poikasta. Pesintöjen tuhoutumisia ei todettu. Poikasmääräksi tulee yhteensä 20, joista 11 saatiin rengastettua.

AMPUHAUKKA: Ampuhaukkojen määrä pysyi entisellä alhaisella tasolla. Reviierejä löytyi 10 ja niiltä varmistettuja pesintöjä 2 (9/0). Pesälöydöt tehtiin Kiteellä ja Outokummussa. Kiteen pesältä kehittyi neljä poikasta, jotka rengastettiin. Outokummun pesinnästä ei ole tarkempia tietoja.

Piekanasta tuli yllättäen kaksi kesähavaintoa (Valok. Hannu Eskonen)
Varpushaukka (Valok. Hannu Eskonen)

TUULIHAUKKA: Reviiri- ja pesintämäärissä tapahtui selvää vähenemistä edellisestä vuodesta, joka oli pitkästä aikaa tuulihaukan esiintymisestä hyvä vuosi. Nyt reviierejä löytyi 36 ja niiltä varmistettuja pesintöitä 4 (56/12). Joensuussa ja Juuassa todettiin lentopoikue pesän vieressä ja Kesälahdella poikaspesä, jolle ei päästy kiipeämään. Ainoa tutkituksi tullut pesä oli Pyhäselässä, josta kehittyi viisi uutta tuulihaukkaa, kaikilla rengas jalassaan. Eniten reviierejä todettiin Ilomantsissa, Juuassa ja Valtimossa.

	Hiiri- haukka	Mehiläi- haukka	Kana- haukka	Varpus- haukka	Sinisuo- haukka	Nuoli- haukka	Ampu- haukka	Tuuli- haukka
Munemäärä	2,43 (n=30)	2,00 (n=3)	3,11 (n=18)	4,20 (n=5)	5,25 (n=4)	2,75 (n=4)	4,00 (n=1)	5,00 (n=1)
Kuoriutuneiden määrä	2,23 (n=30)	2,00 (n=2)	2,95 (n=20)	3,12 (n=8)	5,00 (n=4)	2,75 (n=4)	4,00 (n=1)	5,00 (n=1)
Reng. ikkaiden määrä	2,18 (n=33)	2,00 (n=2)	2,95 (n=20)	3,28 (n=7)	5,00 (n=4)	2,50 (n=8)	4,00 (n=1)	5,00 (n=1)
Tuhoutuneet kpl (munav.+poikasv.)	2+0	0+1	2+0	0+1	-	-	-	-
Poikastuotto/ asuttu pesä	2,06 (n=35)	1,33 (n=3)	2,95 (n=20)	2,87 (n=8)	5,00 (n=4)	2,50 (n=8)	4,00 (n=1)	5,00 (n=1)
Poikuekoko kpl (%)								
0 (tuhoutuneet)	2(6)	1(33)	2(9)	1(12)				
1 poikasta	7(20)		1(5)	1(12)				
2 poikasta	14(40)	2(66)	3(14)	3(38)		4(50)		
3 poikasta	12(34)		12(55)	3(38)		4(50)		
4 poikasta			4(18)		1(25)		1(100)	
5 poikasta					2(50)			
6 poikasta					1(25)			1(100)

Taulukko 1. Päiväpetolintujen pesintätulosta kuvaavat arvot Pohjois-Karjalassa vuonna 1988. (Asuttu pesä = aloitettu muninta) sekä päiväpetolintujen poikuekoot 1988.

	Hiiri- haukka	Mehil- haukka	Kana- haukka	Varpus- haukka	Sinis- haukka	Ruskos- haukka	Nuoli- haukka	Ampu- haukka	Tuuli- haukka	Kunta yht.
Eno	2/0	-	2/1	1/1	-	-	1/0	-	-	6/2
Ilomantsi	3/1	-	1/0	2/1	-	-	2/0	2/0	4/0	15/2
Joensuu	1/1	-	1/1	1/1	-	-	1/0	-	1/1	5/4
Juuka	13/7	3/1	6/6	6/1	11/1	-	4/1	-	8/1	51/18
Kesälahti	6/5	3/0	1/0	1/0	-	-	4/0	-	1/1	16/6
Kiihtelysv.	11/3	3/0	3/3	2/0	1/0	-	2/0	-	1/0	23/6
Kitee	18/8	6/0	5/2	8/3	1/0	2/0	4/0	2/1	3/0	49/14
Kontiolahti	6/4	2/0	5/2	5/1	6/1	1/0	4/4	-	1/0	30/12
Liekka	18/6	3/0	13/6	7/3	8/1	-	5/0	2/0	3/0	61/16
Liperi	8/1	1/0	3/1	1/0	1/0	1/0	1/0	-	3/0	19/2
Nurmes	3/2	-	4/3	-	3/1	-	-	-	-	10/6
Outokumpu	2/1	1/0	-	2/0	2/0	2/0	2/0	2/1	2/0	15/2
Polvijärvi	2/1	2/1	1/0	2/0	2/0	-	1/1	1/0	2/0	13/3
Pyhäselkä	1/1	-	-	1/1	-	-	-	-	1/1	3/3
Rääkkylä	13/2	-	-	1/0	-	-	3/1	-	-	17/3
Tohmajärvi	1/0	3/0	-	-	-	-	2/1	-	-	6/1
Tuupovaara	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Valtimo	6/2	5/1	3/2	1/0	3/1	-	-	-	-	23/6
Värtsilä	1/0	-	-	1/0	1/0	1/0	-	1/0	1/0	6/0
Yhteensä	115/45	32/3	48/27	42/12	39/5	7/0	36/8	10/2	36/4	368/104

Taulukko 2. Päiväpetolintujen pesintä Pohjois-Karjalassa 1988.

Luvut vasemmalta oikealle: reviirien yhteismäärä/ varmat pesinnät.
Taulukosta puuttuu: haarahaukka 3 reviiiriä Lieksassa, piekana reviiirit Ilomantsissa ja Lieksassa. Nämä määrät on mukana yhteensä sarakkeessa.

	Hiiri- haukka	Mehil- haukka	Kana- haukka	Varpus- haukka	Sinis- haukka	Ruskos- haukka	Nuoli- haukka	Ampu- haukka	Tuuli- haukka
Ahola Pentti	1		6	4					
Halonen Jari			4						
Korhonen Veikko	4	2	9						
Koskele Kimmo	4		2	4	5				
Lehtoranta Hannu	12		10		10		3		
Lehtoranta Jouni			3						
Miettinen Juha	37		15	12			6	4	5
Tanskanen Ari	7	2		3			2		
Vainikka Olavi	5		6	3					
Yhteensä v.-88	70	4	55	26	15	-	11	4	5
Reng. v.-87	34	-	31	7	8	5	13	-	28
Reng. vv. -50-88	401	44	305	267	117	35	60	57	129

Taulukko 3. Päiväpetolinturengastukset Pohjois-Karjalassa vuonna 1988.

Vuosien 1950-88 summaa laskettaessa pohjana on Miettisen (1981) ja Lehtorannen (1988) julkaisemat määrät.

Uusi pesintäkausi on käynnissä. Entiseen tapaan pyydän havainnoijilta mahdollisimman tarkkoja havaintoj ja ajoissa palautettuja lomakkeita. Pyydän kiinnittämään huomiota tarkastettujen kohteiden määrän ilmoittamiseen kunnittain. Turhan moni oli unohtanut täyttää lomakkeestaan em. kohdan ja siitä aiheutuu turhaa lisätyötä yhteenvedon laatijalle, jos ja kun hän haluaa suorittaa vertailua tutkimustehokkuuden kehityksestä.

Pesäkortistolomakkeita on palautettu ihan kiitettävästi. Uudesta pesästä olisi parasta lähettää kortistolomake muiden havaintolomakkeiden mukana.

Petolintuvastaava: Hannu Lehtoranta Eevalantie 6 D 14 83900 Juuka puh.976-72030

KIRJALLISUUS

- LEHTORANTA, H. 1987: Päiväpetolinnut 1986 Pohjois-Karjalassa - Siipirikko 14: 82-89.
LEHTORANTA, H. 1988: Pohjois-Karjalan päiväpetolinnut 1987 - Siipirikko 15: 56-61.
LEHTORANTA, H. 1989: Pöllöjen pesintä Pohjois-Karjalassa 1988 - Siipirikko 16:
MIETTINEN, J. 1981: Lintujen rengastus Pohjois-Karjalassa 1950-79 - Siipirikko 8: 123-133.

ONKO NAHURISTA HYÖTYÄ SYKSYLLÄ

Jouni Pursiainen

Valittuja havaintoja varpuslintujen reaktioista ääniatrappiin syksyllä.

1. Perinteiset nauhurinkäyttötavat

Äänitteitä käytetään linturetkelyssä melko yleisesti, mutta sittenkin rajoitetusti. Lähes yksinomaan on rajoitettu lintujen häirintään reviirolla käyttäen laulua atrappina. Esimerkkeinä tästä voi mainita keväiset pöllöretket tai yölaulajien rengastuksen. On aivan luonnollista, että lajit, joiden reviirien ylläpitäminen tai puolison etsiminen perustuu lauluun reagoivat kiivaasti reviirolla kuuluvaan saman lajin lauluun.

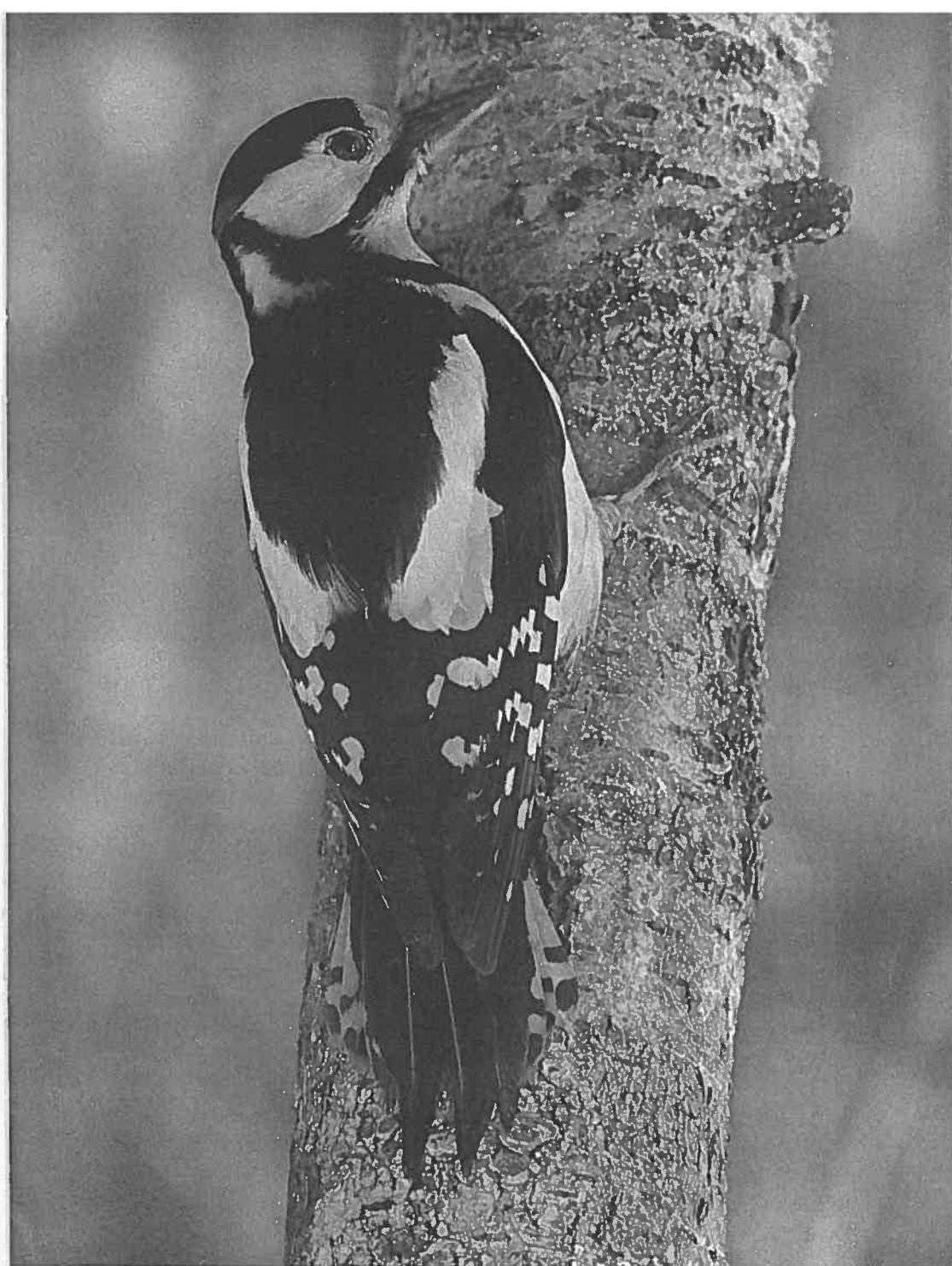
Esimerkkejä nauhurin käytöstä pesimäajan ulkopuolella sen sijaan on niukemmin. Lintuasemilla on tällä tavoin tiettävästi saatu hyviä tuloksia esimerkiksi helmipöllöjen ja viherpeippojen pyynnissä. Yksittäisiä eri lajeihin, kuten tilhi ja pyrstötiainen, kohdistuneita pyyntikokeiluja on Pohjois-Karjalassakin tehty.

2. Miksi nauhurin käyttö syksyllä on perusteltua.

Onko sitten perusteltua olettaa nauhurista olevan hyötyä syksyllä kun linnuilla ei ole reviirejä, joita puolustaa? Miksi ei olisi? Linnuthan viestivät toisilleen äänitelemällä myös syksyisin. Yleisesti tunnettua on esimerkiksi äänien keskeinen merkitys tiaisparven keskinäisessä yhteydenpidossa.

Toisaalta monet lajit ovat seurallisia pesimäajan ulkopuolella, joten voi hyvin olettaa nauhurin houkuttelevan tällaisia lintuja puoleensa. Tämä on periaatteellinen ero reviiirikäyttäytymiseen verrattuna, jossa häiritty lintu pyrkii karkoittamaan "tunkeilijan" pois.

Edelleen voi olettaa, että koska monilla lajeilla on syyslaulua, voisi kevätlauluäänite tepsä myös syysatrappina, mikäli kutsuääniä ei ole käytettävissä.

Kyllä nokka aina nauhurin voittaa (Valok. Ari Lavinto)

3. Tavoite

Aloittaessani syksyiset nauhurikokeilut syksyllä 1987 oli tavoitteena lähinnä etsiä Pohjois-Karjalan pensaikoista itäisiä uunilintuja. Sekä kirjosiipi-, hippiais-, rusko- että schwarzinuunilintu ovat Suomessa säännöllisiä syysvieraita, kaksi viimeksi mainittua tosin hyvin harvinaisia. Kirjosiipiuunilintuja oli Pohjois-Karjalassa saatu muutamia Höylaksen verkoista ja nähty kerran maastossa. Hippiaisuunilinnusta oli kaksi aikaisempaa havaintoa. Kaikki neljä lajia ovat hyvin piileskeleviä, joten on perusteltua olettaa niiden olevan runsaampia, kuin vähistä havainnoista voisi päätellä. Virikkeenä omalle yritykselleni oli osaltaan huhu, että Suomen toinen swartzinuunilintu olisi aikoinaan löydetty nauhurin avulla.

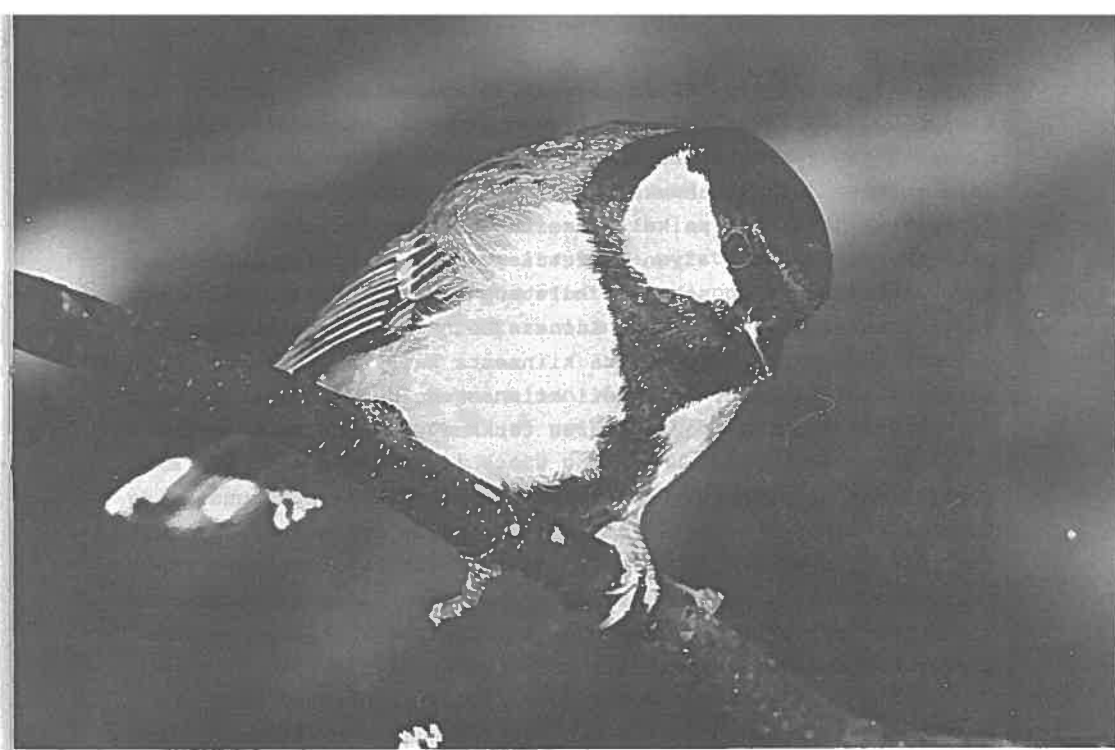
Projektiani varten hankin käyttööni mm. kirjosiipi- ja hippisuunilintujen kutsuaäntä sekä rusko- ja schwarzinuunilintujen lauluäänitteitä. Välineenä oli Sony TCM 17 -sanelukone, jota tehostin Sony Sports -vahvistimella.

4. Havainnot syksyiltä 1987 ja 1988.

9.8.1987 Vuoniemi: Alustavaa kokeilua. Noin 40 pajulinnun löyhä parvi liikkui nauhuria seuraten osoittaen ilmeistä kiinnostusta pajulinnun laulua kohtaan. Taustalta kuului epäilevä kommentti "emoista riippuvaisia nuoria lintuja, jotka eivät syksymmällä nauhurista välitä".

9.8.1987 Karsikko: Kokeilin illalla sirittäjän laulua paikassa, jossa kesällä pesi sirittäjä, mutta jossa ei enää pitkään aikaan ollut näkynyt sirittäjiä. Hetken soitteluun jälkeen metsiköstä sujahti lähipuihin 10-15m etäisyydelle sirittäjä, joka selvästi kiinnostuneena pysytteli lähistöllä, kunnes nauhaa ei enää soitettu. Ei äänneilyt missään vaiheessa.

10.8.1987 Karsikko Edellispäivän kokeiluista innostuneena ja tietoisena siitä, että samoihin aikoihin Höylaksella oli rengastettu lapinuunilintu, kokeilin lapinuunilinnun laulua Pekkalan kartanon komeassa koivusekametsässä. Tulos: noin viiden minuutin kuluttua ympärillä hyöri neljä sirittäjää, 2-3 pajulintua,

Mitä ... Ai Purtsihan se siellä vain hämäilee (Valok. Hannu Eskonen)

kirjosieppo ja kolme hömötiaista. Linnut eivät uskaltaneet 10 metriä lähemmäksi, mutta toisaalta pysyivät hyvin nauhurin vaikutuspiirissä. Atrappi näyttää siis tehoavan useihin lajeihin samanaikaisesti.

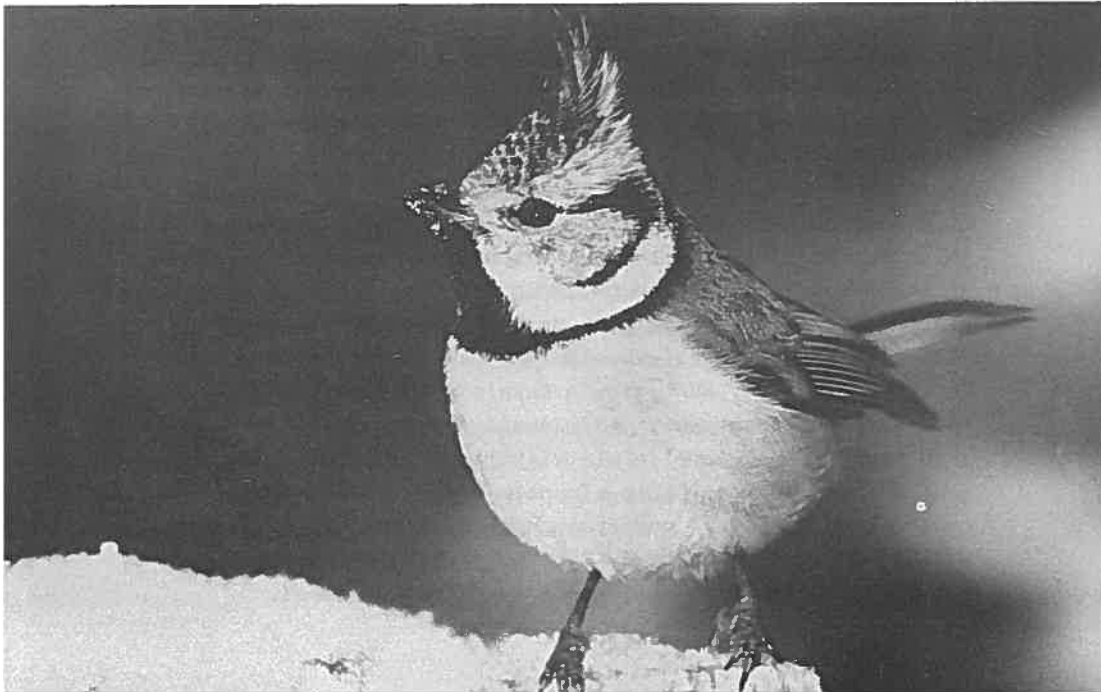
12.9.1987 Höylas: Aloitin kirjosiipiuunilintujen etsinnän 12.9., jolloin olin Höylaksella rengastamassa. Jätin aamulla verkkoja virittäessäni kirjosiipiuunilinnun kutsuaänillä kyllästetyn päättymättömän nauhan soimaan verkon vierelle. Kävin sitten virittämässä kannakselle puolenkymmentä verkkoa, mihin kului varttitunti aikaa. Kun palasin takaisin nauhuriverkolle kuului läheisestä pensaasta kirjosiipiuunilinnun kutsuaäntä. Muutama jännittänyt askel ja elis oli kiikarissa, 15 minuuttia projektin aloittamisen jälkeen! Noin minuutin katselun jälkeen lintu katosi pensaikkoon ja löytyi uudestaan nauhurin käytöstä huolimatta vasta noin tunnin kuluttua. Tämä on myöhemmin toistunut usein: atrappi ei välttämättä kiinnosta kovin pitkää aikaa.

18.9.1987 Rantakylä: Etsin aiemmin iltapäivällä löydettyä kirjosiipiuunilintua noin parikymmentä metriä halkaisijaltaan olevasta pajuryhmästä. Lähes tunnin etsintä tuotti tulokseksi vain epämääräisiä vilahduksia fyllarista, joka ehkä ei ollut tilitalti (joita oli paikalla useita), kunnes lopulta ko. pensaikosta tupsahti aivan lähietäisyydelle kirjosiipiuunilintu kadotakseen muutaman sekunnin kuluttua takaisin. Lintu näyttäytyi vielä toistamiseen osoittaen laimeaa kiinnostusta nauhuriin. Opetus: atrappi ei välttämättä kiinnosta kaikkia yksilöitä kaikissa tilanteissa, laimeasti kiinnostuneiden yksilöiden huomaaminen saattaa vaatia suurta tarkkaavaisuutta.

Tyypillinen soittokerta: Tyypillinen soittokerta syyskuun lopulla tuo parin minuutin sisällä näkövälille punarinnan, tilitaltin, sinirinnan tai jonkin yleisimmistä tiislajeista. Jos lähipensaikossa jokin em. lajeista, se melko todennäköisesti kiinnostuu atrapistä jollain tavalla. Tietysti tyhjä pensaikko säilyy tyhjänä vaikka nauhuria soitettaisiinkin.

Peukaloinen: Peukaloisesta kertyi kaksi kiinnostavaa havaintoa. Kerran schwarziuunilinnun laulu aiheutti sen, että seljapensaalla kätkeistä nousi peukaloinen laulamaan innokkaasti. Toisella

Kuka kutsui ??? (Valok. Hannu Eskonen)

kertaa kuulin noin 50 metrin päästä vaisua peukaloisen laulua. Kun sitten laitoin nauhurin päälle tuli lintu yhtäkkiä noin metrin etäisyydelle, jossa se pitkän aikaa seurasi tapahtumia hyvin kiinnostuneena.

Pyrstötiainen Fyllarinauhahan ärsyttämä pyrstötiainenparvi ei kyennyt jatkamaan muutoin määrätietoisesti puiden latvoissa edennyttä vaellustaan ennenkuin olin sammuttanut nauhurin.

2.10.1988 Ukonlahti: Vahvistimen läpi melko vahvana soitettu "tsyiit"-ääni toi välittömästi paikalle kirjosiipiuunilinnun, joka hiljaisena ihmetteli ääntä pari minuuttia kunnes hävisi paikalta. Puoli tuntia myöhemmin hiljaisempi, vahvistamaton "tsyiit"-äänite saa saman yksilön kiivaasti äänteleämään, mutta lintu ei missään vaiheessa pyri lähestymään atrappia. Sillä, miten voimakkaasti nauhaa soitetaan saattaa olla vaikutusta lintujen reaktioihin.

16.10.1988 Ukonlahti: Hippäisuunilinnun kutsuäänen innoittamana noin 30 metrin päässä puhdistamon viereisessä pajukossa alkoi liikehtiä pieni fyllari, joka hitaasti lähestyi pajujen latvoissa. Leveät siipijuovan näkyivät heti ja epävarmasti nähty vilaus päälaenjuovasta aiheuttivat sydämentykytystä kunnes lopulta kirkkaan kellanvalkoinen yläperä välkähti näkyviin. Hippäisuunilintu!

4. Yhteenveto

Nauhuri tehoaa syksyllä pajukoissa piileskeleviin varpuslintuihin. Oman lajin ääni näyttäisi kiinnostavan enemmän, mutta reipas (schwarzinuunilinnun) laulu on enemmän tai vähemmän kiinnostanut useita edellämainituista lajeista. Lintujen etsiminen pensaikoista on mielenkiintoista puuhaa, jokainen lähestyvä lintu tulee tarkistetuksi ja tavallisten varpuslintujen ulkonäkö moneen kertaan kerratuksi. Sitkeän yrityksen jälkeen voi pensaikosta löytyä myös kova laji. Joka tapauksessa kovan lajin löytyminen on paljon todennäköisempää nauhurin kanssa kuin ilman.

5. Ajatuksia nauhurinomistajille.

Voikohan syksyllä löytää pöllöjä tai rantakanoja?
Rengastus: ilmeisesti mikä hyvänsä äänite edistäisi esimerkiksi lintulautapyyntiä.

Avomaan varpuslinnut syksyllä: voiko vaikkapa isokirvisen löytää soittamalla "bsriu"-ääntä niityn reunalla?

Vähän utopistisempi ajatus: pysähtyykö väsynyt yömuuttava (tai päivämuuttava) varpuslintu tai kahlaaja kuullessaan alhaalta lajin kutsuaääntä?

Kuka löytää Pohjois-Karjalan ensimmäisen määrityskelpoisen rusko- tai schwarzinuunilinnun (syksyllä 1989?)?

PKLTY:n TOIMINTAKERTOMUS, TASE JA TULOSLASKELMA VUODELTA 1988

TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 1988

1. Hallitus

Hallituksen kokoonpano oli kertomusvuonna seuraava: puheenjohtaja Juha Miettinen, varapuheenjohtaja Jouko Tiussa, sihteeri Juha Suomalainen, rahastonhoitaja Ari Tanskanen sekä muina jäseninä Kimmo Koskela, Inkeri Ovaskainen, Rauni Piironen ja Jouni Pursiainen. Hallitus kokoontui viisi kertaa.

2. Toiminta

2.1 Kokoukset

Kuukausikokouksia pidettiin yhteensä 6. Näistä maaliskuun lopun kokous oli sääntömääräinen kevätkokous ja marraskuun kokous sääntömääräinen syyskokous. Kokousten ohjelmassa oli virallisten asioiden käsittelyn ohella 9 esitelmää tai kuvaesitystä. Ohjelmat olivat:

- 6.3. Petolintuaiheinen kokous
Juhani Koivu: Kuvaesitys kalasääskestä
Hannu Lehtoranta: P-Karjalan petolintuseuranta ja petokortistot
Pekka Helo: Kuvaesitys Kainuun linnustosta
- 30.3. Jouko Tiussa: Kuvaesitys Venezuelan linturetkestä
- 27.4. Hannu Eskonen ja Kari Koskela: Kuvaesitys linnuista
Ari Tanskanen: Atlaskartoituksen tilanne PKarjalassa kahden laskentavuoden jälkeen
- 28.9. Juha Miettinen: Kuvaesitys PKLTY:n dia-arkiston kuvilla
- 26.10. Jouni Pursiainen: Lintuäänitteiden käytön mahdollisuudet linturetkelyssä
- 30.11. Juha Miettinen: Alustavia tuloksia Höyläksen toiminnasta 1988

Kokousten yhteinen osanottajamäärä oli 205, joista 120 petolintukokouksessa.

2.2 Julkaisutoiminta

Yhdistyksen julkaiseman Siipirikko-lehden vuosikerta käsitti 5 numeroa, joista yksi oli lintulehtipaketin sisällysluettelo. Muiden numeroiden yhteinen sivumäärä oli 128. Lintuharrastukseen liittyviä tutkimuksia ja erilaisia katsauksia julkaistiin 11. Lisäksi julkaistiin 5 tiedonantoa ja muuta lyhyempää juttua. Jäsenlehden painosmäärä oli 500. Lehden toimittamisesta vastasivat Juhani Hyttinen ja Harri Kontkanen.

2.3 Retket

Yhdistys järjesti heinäkuun alussa atlas-retken, mutta se jouduttiin perumaan osanottajien puutteen takia.

2.4 Tutkimustoiminta

Yhdistys osallistui valtakunnalliseen petolintuprojektiin (osallistujia n.20), talvilintulaskentoihin (n.20) ja pöntöissä pesivien pikkulintujen tutkimusprojektiin (4). Lisäksi havaintoja koottiin valtakunnallisiin yhteenvetoihin yölaulajista, harvalukuisista lajeista ja kurjesta. Yleiseurooppalaisen lintuatlaksen kolmannen vuoden maastotutkimuksiin osallistuttiin koko toimialueella; osallistujia n. 80. Tutkimuksista tiedotettiin ja tuloksia raportoitiin kokouksissa ja Siipirikko-lehdessä.

Joensuun kaupungin ympäristönsuojelulautakunta tilasi Joensuun Yliopistolta kaupungin alueen yölaulajaselvityksen, jonka tekivät yhdistyksen jäsenet.

2.5 Lintuasema

Höytiäisen kanavan suiston lintuaseman asemanhoitajana toimi Juha Miettinen. Toimintavuoden aikana oli miehitysvuorokausia 130. Rengastuspäiviä oli 115, joista talvella 15, kevätkaudella 25 ja syyskaudella 75. Rengastajia oli yhteensä 6, joista Juha Miettinen, Jouko Tiussa ja Ari Latja hoitivat suurimman osan rengastuksista. Vuoden aikana rengastettiin 6940 lintua.

Joensuun kaupungin ympäristölautakunnan palkkaama opas oli kolmen kesäkuukauden ajan valvomassa ja opastamassa Höytiäisen kanavan suiston luonnonsuojelualueella.

2.6 Lintujensuojelu

Lintuaseman rengastuksen ohessa osallistuttiin luonnonsuojelualan valvontaan kesäkauden ulkopuolella. Osallistuttiin Lintutieteellisten Yhdistysten Liiton uhanalaisten lajien seurantatutkimukseen ja kolopuiden suojeluprojektiin.

Yhdistyksen jäseniä osallistui WWF:n Suomen Rahaston valkoselkätikkaprojektin maastonselvityksiin ja talviruokintaan sekä valistustyöhön tikkametsien omistajien parissa.

Yhdistyksen omasta uhanalaisten ja seurantaa vaativien lintulajien arkistosta annettiin kopio P-Karjalan Lääninhallituksen Ympäristönsuojelutoimiston käyttöön. Lisäksi Kontiolahden alueen vastaavat havainnot annettiin paikallisen ympäristösihteerin käyttöön.

Yhdistys antoi asiantuntija-apua Joensuun Seudun Luonnonystävien lausuntoon Marjalan alueen kaavoitussuunnitelmista.

Yhdistys myi Joensuun kaupungille 60 pikkulinnunpönttöä ja ripusti ne kaupungin puistoihin. Yhdistyksen jäsenillä on toimialueellaan noin 900 pöllönpönttöä ja tuulihaukanpönttöjä noin 40 sekä lisäksi lukematon määrä pikkulinnunpönttöjä.

2.7 Arkisto ja lintuhavaintojen keruu

Yhdistyksen arkistoista aktiivisimmin käytössä on petolintuarkisto, jota ylläpitää Hannu Lehtoranta sekä ns. Kesähavaintoarkisto, jota ylläpitää Juha Miettinen. Muistakin koottavista havainnoista julkaisiin yhteenvetot jäsenlehdessä. Havainnot on arkistoituna tarkemmin luokittelematta.

2.8 Kirjasto

Yhdistyksen kirjallisuus on omana osastonaan Joensuun Yliopiston Biologian laitoksen kirjastossa lukuunottamatta uusimpia lintulehtiä, joita pidetään Joensuun kaupungin kirjaston lukusalin kerhuhuoneessa.

2.9 Harvinaisuushavaintojen tarkastaminen

Yhdistyksen aluerariteettikomitea kokoontui toimintavuoden aikana 3 kertaa. Kokouksissa käsiteltiin 124 ARK:lle alistettua havaintoa, joista 112 hyväksyttiin ja 12 hylättiin. 67 kpl havainnoista oli P-Savon ARK:n tarkastettavana. Valtakunnalliselle rariteettikomitealle annettiin lausunnot 26 havainnosta, joista RK hyväksyi 21. ARK:n jäseninä toimivat Petri Hottola, Mauri Leivo ja Ari Parviainen (sihteerit). Valtakunnallisessa RK:ssa toimi yhdistyksen jäsenistä Matti Kapanen.

2.10 Muu toiminta

Yhdistyksen jäsenet järjestivät ainakin kolme lintukurssia käyttäen ainakin osittain yhdistyksen dia-arkistoa. Kurssit järjestettiin Joensuun Vapaaopistolla (vetäjä Petri Hottola, osallistujia n.25), Kesälahden Kansalaisopistossa (Kimmo Martiskainen, Juha Miettinen, n.10) ja Enon Kansalaisopistossa (Juha Miettinen, n.15).

3. Talous

Tilivuoden tuotot olivat 42148,97 mk ja kulut 37252,02 mk suuruiset, joten tilivuoden tulos oli ylijäämäinen 4895,95 mk. Ylijäämää on pyrittävä kasvattamaan myyntituloilla, koska tarkoitus on varautua jo nyt vuonna 1991 ilmestyvän yhdistyksen 20-vuotisjuhlakirjan painatuskuuluihin.

Jäsenmäärä oli toimintavuoden lopussa 211, joista perhejäseniä 9, alle 30-vuotiaita 102 ja naaraista 43. Kannattajajäseniksi lukeutui 70 henkilöä. Jäsenmaksut olivat 45 mk, paitsi koululaisilta ja opiskelijoilta 33 mk sekä perhejäseniltä 10 mk.

Vuoden aikana anottiin ja saatiin avustuksena Joensuun kaupungin nuorisolautakunnalta 2360 mk. Lisäksi saatiin lintuasemaa varten lahjoituksia yhdistyksen jäseniltä yhteensä 570 mk.

Tilintarkastajina toimivat Risto Juvaste ja Harri Kämäräinen; varatilintarkastajia olivat Markku Alanen ja Veli Pusa.

4. Yhteydet muihin yhdistyksiin

Yhdistyksen edustajina LYL:n edustajistossa olivat Risto Juvaste, Hannu Lehtoranta ja Ari Tanskanen.

5. Tiedotustoiminta

Ajankohtaisia lintumaailman tapahtumiin liittyviä kirjoituksia julkaistiin mm. sanomalehti Karjalaisessa. Lisäksi yhdistyksen jäseniä osallistui ainakin kahteen paikallisradion ohjelmaan.

POHJOIS-KARJALAN LINTUTIETEELLINEN YHDISTYS r.y.

TULOSLASKELMA 1.1.-31.12.1988

TASE 31.12.1988		Varsinainen toiminta	
		Jäsentiedote	4138.40
		Jouksevot kulut	2704.46
Vastaavaa			-6842.86
Rahoitusomaisuus		Lintuaseman kulut	5063.35
Kassa	260.00		-5063.35
Lintuaseman kassa	0.00	Luonnonsuojelutoiminta	
Pankkitilit	<u>24891.97</u>	Pönttöjen myynti	1101.25
Vaihto-omaisuus		Talviruokinta	
Varasto	2597.00	Auringonkukansiementen myynti	9222.00
Käyttö-omaisuus			
Rakennelmat	8100.00	Muu myynti	170.85
Koneet ja kalusto	3500.00	Kirjamyynti	325.30
Lintuaseman kalusto	<u>2800.00</u>	Kulujaäämä	-1086.81
	<u>mk42148.97</u>	Varainhankinta	
Vastattavaa		Jäsenmaksut	7327.00
Vieras pääoma		Korkotulot	558.60
Siirtovelat	1331.05		7885.60
Oma pääoma		Avustukset	
Pääoma 1.1.1988	35921.97	Kaupungin avustus	2360.00
Tilikauden voitto	<u>4895.95</u>	Lintuaseman avustus	570.00
	<u>mk42148.97</u>		9728.79
		Poistot	
		Kalustosta	1620.00
		Lintuaseman kalustosta	1212.84
		Rakennelmista	2000.00
		Tilikauden voitto	<u>4895.95</u>

PKLTY TIEDOTTAA

LISÄYS SR 1/89 ARK-lista remonttiin - juttuun
+ kyhmyhaahka eli ARK tarkastaa kaikki kyhmyhaahkahavainnot.

Hei! Auringonkukan siemenet tulivat (Valok. Hannu Eskonen)

XX

AURINGONKUKAN SIEMENIÄ saatavana 40 kg:n säkeissä (kilohinta
noin 7,50 mk). Otapa yhteyttä Veli Pusaan puh. 25727!

XX

+++++
PKLTY:n syksyn kokoukset ovat 25.10. ja 29.11. (syysvuosikokous).
Tilaisuudet alkavat klo 18.00 Joensuun yliopiston biologian lai-
toksella.

+++++